

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
PIOTR MIKLIS

KNO.410.1.4.2025

Pan
Marcin Kulasek
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Tekst zmieniony zgodnie z uchwałą Nr 45/2025 Kolegium Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 28 maja 2025 r.

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 28 – Szkolnictwo wyższe
i nauka oraz w części 67 – Polska Akademia Nauk

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00, F +48 22 444 57 93
nik@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego ¹ , ul. Wspólna 1/3, 00-529 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Marcin Kulasek, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego² od 17 stycznia 2025 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Pan Dariusz Wieczorek, Minister Nauki od 13 grudnia 2023 r. do 17 stycznia 2025 r.
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonywaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmuje również te lata.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	1) Joanna Hołowacz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KNO/6/2025 z 7 stycznia 2025 r. 2) Łukasz Salamon, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/7/2025 z 7 stycznia 2025 r. 3) Dorota Solińska-Siwiek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/8/2025 z 7 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Z dniem 1 stycznia 2024 r. utworzono Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w skład którego weszły komórki organizacyjne dotychczasowego Ministerstwa Edukacji i Nauki obsługujące sprawy działu administracji rządowej szkolnictwo wyższe i nauka oraz pracownicy obsługujący sprawy tego działu (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2023 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Dz. U. poz. 2695). Dalej: Ministerstwo lub MNiSW.

² Dalej: Minister NiSW.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2024 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka oraz części 67 – Polska Akademia Nauk.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka oraz w części 67 – Polska Akademia Nauk, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy o finansach publicznych⁴, w tym: nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek, nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Zakres kontroli

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analiza realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontrola prawidłowości przeniesień planowanych wydatków dokonywanych w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka oraz w części 67 – Polska Akademia Nauk w trakcie roku budżetowego,
- kontrola prawidłowości wprowadzonych zmian w planie finansowym dysponenta w wyniku zwiększeń dokonanych środkami z rezerw celowych,
- kontrola prawidłowości dokonanych blokad,
- kontrola przestrzegania ustalonych dla części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontrola wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- szczegółowa analiza wybranej próby wydatków bieżących i inwestycyjnych dysponenta III stopnia,
- szczegółowa analiza wydatków ponoszonych na działania promocyjne i reklamowe oraz usługi doradcze i eksperckie,
- kontrola prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych,
- analiza wybranej próby przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- analiza zobowiązań,
- analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm., dalej: ufp.

podległe jednostki finansowane w ramach części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka oraz w części 67 – Polska Akademia Nauk.

Uzasadnienie oceny ogólnej Zaplanowane w 2024 r. w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka (po zmianach) wydatki budżetu państwa w kwocie 31 592 205,7 tys. zł zrealizowano w kwocie 31 215 887,4 tys. zł (tj. 98,8% planu po zmianach). Zaplanowane w części 67 – Polska Akademia Nauk (po zmianach) wydatki budżetu państwa w kwocie 122 203 tys. zł zrealizowano w kwocie 120 721,8 tys. zł (tj. 98,8% planu po zmianach).

W wyniku kontroli 7,6% wydatków (2 383 136,7 tys. zł) w części 28 oraz 6,4% wydatków ogółem w części 67 stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach o finansach publicznych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków.

Stwierdzone w cz. 28 nieprawidłowości nie miały istotnego wpływu na ocenę ogólną i polegały na:

- niedokonywaniu weryfikacji rachunków bankowych beneficjentów dotacji celowych w zakresie oprocentowania,
- rozliczeniu przez Ministra NiSW dotacji po terminie wynikającym z art. 380 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁶,
- niedochodzeniu należności od jednostki, którą wezwano do zwrotu całości środków po stwierdzeniu niewykonania umowy,
- nierozliczeniu żadnej z umów zawartych z przedsiębiorcami w ramach programu Ministra „Wsparcie dla czasopism naukowych”,
- niewydaniu w wymaganych przypadkach zaświadczeń wskazujących wysokość faktycznie udzielonej pomocy oraz niezaktualizowaniu danych w Systemie Harmonogramowania Rejestracji i Monitorowania Pomocy⁷,
- braku skutecznego nadzoru nad prawidłowym i terminowym składaniem sprawozdań z podróży zagranicznych pracowników Ministerstwa,
- naruszeniu wewnętrznej procedury dokonywania zakupów w zakresie przygotowania procesu wyłaniania likwidatora państwowej instytucji kultury,
- nieterminowym sporządzeniu sprawozdań z wykorzystania środków z rezerwy celowej budżetu państwa na realizację zadań związanych z przygotowaniem i sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej,
- nieprzeprowadzeniu w 2024 r. w MNiSW wartościowania stanowisk pracy w służbie cywilnej pomimo utworzenia nowego Ministerstwa,

⁵ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, ze zm., dalej: ustawa Pswn.

⁷ Dalej: SHRIMP.

- naruszeniu przez ośmiu dyrektorów komórek organizacyjnych MNiSW wyznaczonego w zarządzeniu Ministra Nauki terminu na przygotowanie wewnętrznych regulaminów organizacyjnych,
- niewłaściwym wykazaniu w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach publicznych za 2024 r. postępowania, które zostało unieważnione,
- niewystarczającym nadzorze Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego nad realizacją umowy dotyczącej doradztwa prawnego w zakresie działania Biura,
- przygotowaniu przez trzy komórki organizacyjnej MNiSW zgłoszeń dotyczących aktualizacji planu postępowań i planu zakupów z naruszeniem wewnętrznych procedur,
- przekazaniu przez Biuro Ministra do Wydziału Zamówień Publicznych MNiSW informacji o wykonaniu umowy z naruszeniem terminu wskazanego w wewnętrznych regulacjach.

Sprawozdania łączne roczne zostały sporządzone przez dysponenta części 28 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) oraz w części 67 były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowe⁸ kontrolowanej działalności

Część 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka

OBSZAR	1. Dochody budżetowe
Opis stanu faktycznego	Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r., kontrola dochodów budżetowych w części 28 została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego. W ustawie budżetowej na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r.⁹ dochody budżetowe w części 28 zaplanowano w kwocie 200 000 tys. zł, z tego w dziale 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka w wysokości 187 930 tys. zł, w dziale 752 – Obrona narodowa – 12 000 tys. zł, a w dziale 750 – Administracja publiczna (urząd obsługujący Ministra) – 70 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 296 220,9 tys. zł i były wyższe o 67 387,2 tys. zł (29,4%) od dochodów wykonanych w 2023 r.¹⁰. Zrealizowane w dziale 730 dochody wyniosły 291 595,8 tys. zł. Największe dochody zrealizowano w rozdziale 73014 – Działalność dydaktyczna i badawcza (109 882,9 tys. zł) oraz 73009 – Działalność Narodowego Centrum Nauki (81 037 tys. zł). Wynikało to głównie ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności. Zrealizowane w dziale 752 dochody wyniosły 4 334,3 tys. zł, tj. o 7 665,7 tys. zł mniej niż planowano. Dochody w tym dziale stanowiły wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności, a także wpływy z pozostałych odsetek. Zrealizowane w dziale 750 dochody wyniosły 104,9 tys. zł, tj. o 34,9 tys. zł więcej niż planowano. Największy udział w dochodach stanowiły wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (59,9% dochodów tego działu) oraz wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych (32,9% dochodów tego działu). Zrealizowane w dziale 921 dochody wyniosły 103,9 tys. zł, tj. 75,6 tys. zł więcej niż zrealizowane dochody w 2023 r. Dochody w tym dziale stanowiły wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności dotyczące dochodów majątkowych. Zrealizowane w dziale 851 dochody wyniosły 82 tys. zł. Dochody w tym dziale stanowiły wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych. Stan należności pozostałych do zapłaty w części 28 na koniec 2024 r. zmniejszył się w stosunku do 2023 r. i wynosił łącznie 9 143,4 tys. zł, w tym 4 516,9 tys. zł zaległości netto. Zobowiązania wymagalne wyniosły 275,83 zł. Z tytułu nieterminowej płatności nie zostały naliczone odsetki.

(akta kontroli str. 73-74, 2959-2961, 4037-4040)

⁸ Oceny częstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dz. U. poz. 122, ze zm.

¹⁰ 228 833,7 tys. zł.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na 2024 r. zaplanowano w części 28 wydatki w wysokości 31 349 947 tys. zł, w tym w dziale 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka: 30 887 444 tys. zł, w dziale 750 – Administracja publiczna: 108 346 tys. zł, w dziale 752 – Obrona narodowa: 250 031 tys. zł oraz w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego: 104 126 tys. zł.

Po nowelizacji¹¹ w ustawie budżetowej na 2024 r. zaplanowano w części 28 wydatki w wysokości 31 419 547 tys. zł, w tym w dziale 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka: 30 957 044 tys. zł. W pozostałych działach nie dokonano zmian.

Plan wydatków w tej części budżetowej został zwiększony środkami z: części budżetowej 34 – Rozwój regionalny (136 934 tys. zł¹²), z części 83 budżetu państwa – Rezerwy celowe (22 195,7 tys. zł), z części 90 – Akademia Kopernikańska (13 649 tys. zł) oraz zmniejszony skutek przeniesienia środków do cz. 67 – Polska Akademia Nauk (120 tys. zł). W wyniku powyższych zmian wydatki zaplanowano w wysokości 31 592 205,7 tys. zł.

Zrealizowane w 2024 r. wydatki wyniosły 31 215 887,4 tys. zł (98,8% planu po zmianach) i były wyższe o 5 651 628,6 tys. zł od wydatków zrealizowanych w 2023 r.¹³

(akta kontroli str. 4041-4047)

Środki pochodzące z części 83 budżetu państwa – Rezerwy celowe w wysokości 22 195,7 tys. zł przeznaczono na:

- 1) uzupełnienie w 2024 r. wzrostu wynagrodzeń osobowych wraz z pochodnymi w Narodowym Centrum Nauki i Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (poz. 66 – 2 107 tys. zł),
- 2) dwa programy stypendialne (poz. 31 – 19 073,7 tys. zł),
- 3) sfinansowanie wynagrodzeń i ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy oraz odprawy emerytalnej wraz z pochodnymi dla osób odwołanych z kierowniczych stanowisk państwowych w Ministerstwie Edukacji i Nauki, finansowanych z cz. 28 (poz. 21 – 391,3 tys. zł),
- 4) sfinansowanie zadań związanych z przygotowaniem i sprawowaniem Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 r. (poz. 62 – 87,2 tys. zł),
- 5) sfinansowanie kosztów realizacji przedsięwzięcia pn. „Zapewnienie zakwaterowania osobom oddelegowanym na wzmocnienie Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE w związku ze sprawowaniem polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 r.” (poz. 62 – 83,4 tys. zł),
- 6) sfinansowanie systemu motywacyjno-lojalnościowego dla członków korpusu prezydencji, tj. pracowników oraz innych osób zaangażowanych w roku 2024 w przygotowanie polskiego przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 r. (poz. 62 – 361,5 tys. zł),
- 7) sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację projektu pn. „Akredytacje międzynarodowe dla rozwoju polskich uczelni,

¹¹ Ustawa o zmianie ustawy budżetowej na rok 2024 z dnia 8 listopada 2024 r. (Dz. U. poz. 1754).

¹² Z wyłączeniem środków zwiększających wydatki budżetu środków europejskich.

¹³ 25 564 258,8 tys. zł.

w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027", dla jednostki realizującej, tj. MNiSW (poz. 8 – 38 tys. zł),

- 8) sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację projektu pn. „Wsparcie procesów dydaktycznych za pośrednictwem platformy NAVOICA, w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027", dla jednostki realizującej, tj. MNiSW (poz. 8 – 38 tys. zł),
- 9) uzupełnienie wynagrodzeń pracowników MNiSW w związku z realizacją projektów pn. „Wsparcie studentów w zakresie podniesienia ich kompetencji i umiejętności” oraz „Wzmacnianie kompetencji merytorycznych i zarządczych kadry instytucji przedstawicielskich środowiska szkolnictwa wyższego i nauki” w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 w związku ze średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej ustalonym w ustawie budżetowej na 2024 rok (poz. 8 – 11,2 tys. zł),
- 10) sfinansowanie w 2024 r. dodatków służby cywilnej (wraz z pochodnymi) dla trzech urzędników służby cywilnej przewidzianych do mianowania z dniem 1 grudnia 2024 r., zatrudnionych w MNiSW (poz. 20 – 4,4 tys. zł).

Ww. środki wykorzystano w wysokości 21 927,2 tys. zł (w 98,8%).

Szczegółowemu badaniu poddano środki przekazane z rezerw celowych na podstawie ośmiu decyzji w łącznej kwocie 3 030,5 tys. zł, tj. 13,6% kwot zwiększających plan finansowy. Środki wydatkowano na cele określone w decyzjach. Niewydatkowaną kwotę zwrócono do Ministerstwa Finansów.

(akta kontroli str. 107, 2880-2958)

Minister Nauki w 2024 r. podjął cztery decyzje w sprawie blokowania planowanych na rok 2024 wydatków w łącznej wysokości 30 551,7 tys. zł, w tym w dziale: 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 25 687,8 tys. zł oraz w dziale 750 (urząd obsługujący Ministra) – 4 863,9 tys. zł. Trzy decyzje o dokonaniu blokad podjęte zostały na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 upr. z powodu nadmiaru posiadanych środków, a jedna decyzja – na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 upr. (opóźnienia w realizacji zadań i nadmiar posiadanych środków).

Blokada środków w dziale 921 związana była z: prowadzonym procesem likwidacji Centrum GovTech oraz Instytutu Badań nad Renesansem i Barokiem im. Jana i Piotra Kochanowskich, oszczędnościami powstałymi przy realizacji przez Centrum Nauki Kopernik inicjatywy pn. „Strefy Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności – SOWA” i programu „Nauka dla Ciebie”, oszczędnościami wynikającymi z prowadzonych postępowań o udzielenie zamówień publicznych (Narodowe Muzeum Techniki).

Środki zablokowane w dziale 750 dotyczyły zaplanowanych wydatków na: wynagrodzenia bezosobowe, usługi remontowe, podróże służbowe krajowe i zagraniczne, szkolenia pracowników, wydatki inwestycyjne i wydatki na zakupy inwestycyjne

(akta kontroli str. 54-58, 2852-2879)

W 2024 r. Minister w ramach części 28 nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów polecenia wpłat środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 i Fundusz Pomocowy.

(akta kontroli str. 59-60)

Największą grupę zrealizowanych wydatków w części 28 stanowiły wydatki na subwencje i dotacje w łącznej wysokości 29 170 172,2 tys. zł¹⁴, z czego udzielono:

- 1) subwencji dla podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki – 23 653 572,5 tys. zł, w tym dla zaliczanych do sektora finansów publicznych 22 319 393,5 tys. zł i dla niezaliczanych do sektora finansów publicznych 1 334 179 tys. zł;
- 2) dotacji podmiotowej – 2 191 481,2 tys. zł, z czego dla jednostek systemu szkolnictwa wyższego i nauki niezaliczanych do sektora finansów publicznych 558 004,9 tys. zł, dla jednostek systemu szkolnictwa wyższego i nauki zaliczanych do sektora finansów publicznych 1 504 488,2 tys. zł, dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych 96 838,3 tys. zł, dla państwowej instytucji kultury 16 573,4 tys. zł, dla samorządowej instytucji kultury 13 673,6 tys. zł, dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych 1 902,8 tys. zł;
- 3) dotacji celowej – 3 325 118,4 tys. zł, z czego na Fundusz Kredytów Studenckich 27 080,4 tys. zł, na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych 14 588,8 tys. zł, na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych 10 530,2 tys. zł, dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych 3 124 089,1 tys. zł, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom 15 826,5 tys. zł, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom 1 245,5 tys. zł, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych 131 530,6 tys. zł, na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych przekazane jednostkom zaliczanym do sektora finansów publicznych 227,3 tys. zł.

Badaniem objęto trzy dotacje podmiotowe, na które Minister przekazał środki w łącznej wysokości 16 996 tys. zł oraz dziesięć dotacji celowych, na które Minister przekazał środki w łącznej wysokości 2 157 787,9 tys. zł¹⁵.

Dotacje podmiotowe – stosownie do art. 12 i art. 28 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej¹⁶ – przekazane zostały trzem instytucjom kultury: Centrum GovTech w likwidacji, Instytutowi Badań nad Renesansem i Barokiem im. Jana i Piotra Kochanowskich w likwidacji¹⁷, Narodowemu Muzeum Techniki w Warszawie¹⁸ na dofinansowanie działalności bieżącej. Minister przekazał środki terminowo i w wysokości zgodnej z harmonogramami. Środki zostały wydatkowane przez wymienione instytucje kultury w kwocie łącznie 16 573,5 tys. zł, a niewydatkowane środki w kwocie 422,5 tys. zł¹⁹, tj. 2,5% przekazanych środków, zostały terminowo zwrócone.

¹⁴ W kwocie tej nie ujęto środków w ramach współfinansowania projektów z udziałem środków UE w wysokości 86 042,6 tys. zł.

¹⁵ W ramach ww. dotacji celowych wykorzystano łącznie 2 117 510,9 tys. zł, co stanowiło 63,7% zrealizowanych wydatków na dotacje celowe.

¹⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 194.

¹⁷ Dalej: Instytut Badań nad Renesansem i Barokiem.

¹⁸ Na podstawie decyzji Ministra Nauki nr: 2/IjIPK/2024 z dnia 4 grudnia 2024 r.; 4/CTG/2024 z dnia 20 grudnia 2024 r. oraz 1/MNT/2024 z dnia 28 grudnia 2023 r.

¹⁹ Z tego: 412,2 tys. zł - Centrum GovTech w likwidacji, 5 tys. zł – Instytut Badań nad Renesansem i Barokiem oraz 5,3 tys. zł – Narodowe Muzeum Techniki w Warszawie.

W ramach umów koordynowanych przez Departament Nauki MNiSW²⁰ badaniem objęto dwie dotacje celowe, na które przeznaczono łącznie 1 825 984,2 tys. zł²¹, z czego w 2024 r. wydatkowano łącznie 1 791 027,9 tys. zł, co stanowiło 98,1% przekazanych środków finansowych. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ramach umów koordynowanych przez Departament Innowacji i Rozwoju MNiSW²² badaniem objęto trzy dotacje celowe, na które przeznaczono łącznie kwotę 122 548,8 tys. zł²³, z czego w 2024 r. wydatkowano łącznie 122 537,9 tys. zł, co stanowiło 99,9% przekazanych środków finansowych. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ramach umów koordynowanych przez Departament Programów Naukowych i Inwestycji MNiSW²⁴ badaniem objęto dwie dotacje celowe, na które przeznaczono łącznie kwotę 38 157,7 tys. zł²⁵, z czego w 2024 r. wydatkowano łącznie 34 267,5 tys. zł, co stanowiło 89,8% przekazanych środków finansowych. Realizując wniosek pokontrolny sformułowany w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 17 kwietnia 2024 r.²⁶ Departament ten opracował dodatkowe wytyczne dla oferentów w zakresie prawidłowego przygotowywania dokumentów konkursowych. Ponadto przyjęto w dniu 29 kwietnia 2024 r. Regulamin pracy komisji konkursowej ds. oceny ofert w konkursie pn. „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego”. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ramach umów koordynowanych przez Departament Współpracy Międzynarodowej MNiSW²⁷ badaniem objęto dwie dotacje celowe, na które przeznaczono łącznie 170 710 tys. zł²⁸, z czego w 2024 r. wydatkowano łącznie 169 605,4 tys. zł, co stanowiło 99,3% przekazanych środków finansowych. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ramach umów koordynowanych przez Departament Analiz Strategicznych i Popularyzacji Nauki MNiSW²⁹ badaniem objęto jedną umowę dotacji celowej o wartości 387,2 tys. zł, z czego w 2024 r. wydatkowano łącznie 72,1 tys. zł, co stanowiło 18,6% przekazanych środków. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 970-1150, 2006-2851, 4073-4083)

Trzy departamenty Ministerstwa nadzorujące realizację umów dotacji celowych nie dokonywały weryfikacji rachunków bankowych beneficjentów w zakresie

²⁰ Dalej: DN.

²¹ Tj. umowa nr 1/WBN/2024 z dnia 26 marca 2024 r. na kwotę 236 840,2 tys. zł oraz umowa nr 1/NCN/DCZ/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. na kwotę 1 583 144 tys. zł.

²² Dalej: DIR.

²³ Tj. umowa nr 1/OPI PIB/DC/2024 z dnia 4 stycznia 2024 r. (wraz z aneksem) na łączną kwotę 93 320 tys. zł; umowa nr 6292/IA/158/2013 (wieloletnia), w ramach której w 2024 r. przekazano Uniwersytetowi Jagiellońskiemu kwotę 21 289,8 tys. zł oraz umowa nr MEiN/2023/DIR/2650 z dnia 31 sierpnia 2023 r. na kwotę 25 245,1 tys. zł.

²⁴ Dalej: DPI.

²⁵ Tj. umowa nr 2218 z dnia 28 czerwca 2022 r. na kwotę 38 121 tys. zł oraz MNiSW/2024/DPI/159 z dnia 9 lipca 2024 r. na kwotę 36,7 tys. zł.

²⁶ P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka (KNO.410.1.3.2024).

²⁷ Dalej: DWM.

²⁸ Tj. umowa nr MNiSW/NAWA/2024/1 z dnia 26 lutego 2024 r. na kwotę 169 430 tys. zł oraz umowa nr MNiSW/2024/DWM/13 z dnia 9 lutego 2024 r. na kwotę 1 280 tys. zł.

²⁹ Dalej: DAP.

nominalnego oprocentowania, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 724, 4093-4101)

W 2024 r. Minister Nauki na podstawie art. 404 ust. 1-5 ustawy Pswn, który nie przewiduje trybu konkursowego, zawarł łącznie 132 umowy (co stanowiło wzrost o 78,4% w stosunku do nowo zawartych umów w 2023 r.) i przeznaczył na ten cel łącznie 330 433,2 tys. zł³⁰, z czego w 2024 r. wydatkowano 293 450 tys. zł, co stanowiło 88,8% wartości zawartych umów.

Ministrowie właściwi do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w latach 2019-2024 na podstawie art. 404 ustawy Pswn wydatkowali ogółem 562 358,1 tys. zł. W następstwie zawartych od 2019 r. umów na zadania zlecone w okresie od 2025 r. do 2028 r. Minister NiSW powinien zagwarantować środki finansowe w łącznej wysokości 243 199,5 tys. zł³¹, z tego:

- 213 050,6 tys. zł³² – w odniesieniu do umów koordynowanych przez DAP (m.in. 8 007 tys. zł dla Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku³³, 27 832 tys. zł dla Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II, 14 165,8 tys. zł dla Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie),
- 16 554,9 tys. zł – w odniesieniu do umów koordynowanych przez DIR (m.in. 13 231,7 tys. zł dla Instytutu Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk, 2 218,7 tys. zł dla Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk),
- 13 394 tys. zł – w odniesieniu do umów koordynowanych przez DWM (m.in. 2 300 tys. zł dla Instytutu Biologii Doświadczalnej im. Marcelego Nenckiego Polskiej Akademii Nauk, 10 216,8 tys. zł dla Uniwersytetu Warszawskiego).

(akta kontroli str. 665-667)

W ramach umów zawartych na podstawie art. 404 ustawy Pswn badaniem objęto dziewięć umów³⁴ o łącznej wartości 6 917,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 5387-5430)

Umowa nr MNiSW/2024/DAP/137 z dnia 9 lipca 2024 r. zawarta została ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie³⁵ na realizację zadania pn. „Popularyzacja wyników badawczo-aplikacyjnych z badań nt. żywienia uczniów i ich postawy wobec żywności i żywienia oraz wdrożenie programu edukacji żywieniowej dla uczniów klas I-VIII szkół podstawowych Akronim: Junior-Edu-Żywienie (JEŻ-Bis)”. Umowę zawarto na okres do 31 grudnia 2025 r. na łączną

³⁰ Ogólna wartość zadania wynikająca z zawartych umów w 2024 r.

³¹ Dla porównania kwota ta przewyższa środki przeznaczone w latach 2023 – 2024 dla Polskiej Akademii Nauk ze środków będących w dyspozycji Ministra w części 67.

³² Uwzględniono zawarte umowy koordynowane przez DPI oraz ówczesne Biuro Programów Ministra.

³³ Umowa zawarta w 2019 r. Od tego okresu do 31 grudnia 2024 r. wydatkowano łącznie 9 896,8 tys. zł.

³⁴ Tj. umowa nr MNiSW/2024/DAP/384 z dnia 1 grudnia 2024 r. na kwotę 280 tys. zł, umowa nr MNiSW/2024/DAP/137 z dnia 9 lipca 2024 r. na kwotę 3 741,6 tys. zł, umowa nr MNiSW/2024/DAP/256 z dnia 22 września 2024 r. na kwotę 396 tys. zł, umowa nr MNiSW/2024/DAP/305 z dnia 6 listopada 2024 r. na kwotę 400 tys. zł, umowa nr MNiSW/DAP/2024/216 z dnia 20 sierpnia 2024 r. na kwotę 500 tys. zł, umowa nr MNiSW/DAP/2024/217 z dnia 20 sierpnia 2024 r. na kwotę 500 tys. zł, umowa nr MNiSW/DAP/2024/218 z dnia 20 sierpnia 2024 r. na kwotę 500 tys. zł, umowa nr MNiSW/DAP/2024/219 z dnia 20 sierpnia 2024 r. na kwotę 500 tys. zł oraz umowa nr MNiSW/DAP/2024/199 z dnia 25 lipca 2024 r. na kwotę 100 tys. zł.

³⁵ Dalej: SGGW.

kwotę 3 741,6 tys. zł. W umowie³⁶ wskazano osiem działań wraz z przewidywanymi kosztami, tj.:

- 1) uzupełniające badania stanu wiedzy i świadomości żywieniowej uczniów klas VII-VIII szkół podstawowych, rodziców/opiekunów uczniów i nauczycieli oraz stanu odżywienia młodzieży na podstawie badań antropometrycznych i analizy składu ciała – 863,2 tys. zł (z tego w 2024 r. 363,2 tys. zł),
- 2) implementacja materiałów edukacyjnych i ewaluacja programu edukacji żywieniowej dla uczniów szkół podstawowych oraz szkolenie nauczycieli – 1 131,6 tys. zł (z tego w 2024 r. 591 tys. zł),
- 3) badania z zakresu marnotrawstwa żywności wśród uczniów z konkursem do nich skierowanym – 171 tys. zł (z tego w 2024 r. 102 tys. zł),
- 4) organizacja 16 konferencji popularyzujących „Moc żywienia” w kontekście zdrowia jednostki, społeczeństwa i środowiska oraz konkursu „Edukator żywienia” dla nauczycieli – 263 tys. zł (z tego w 2024 r. 145 tys. zł),
- 5) opracowanie programu studiów podyplomowych z zakresu edukacji zdrowotnej i ich realizacja – 98,8 tys. zł (z tego w 2024 r. 22 tys. zł),
- 6) zorganizowanie klasopracowni w specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Międzychodzie – 378 tys. zł (w całości w 2024 r.),
- 7) komunikacja programu w mediach ogólnopolskich – 694 tys. zł (z tego w 2024 r. 123,2 tys. zł),
- 8) zarządzanie projektem w zakresie zadań realizowanych przez Instytut Nauk o Żywieniu Człowieka SGGW – 142 tys. zł (z tego w 2024 r. 56 tys. zł).

Raport roczny za 2024 rok Rektor SGGW podpisał i złożył do MNiSW w dniu 24 stycznia 2025 r. wraz z załącznikami. Raport obejmował część merytoryczną do każdego z działań, zestawienie kosztów planowanych i poniesionych (ogółem) oraz załączniki do raportu z każdego z działań.

Minister NiSW w dniu 19 lutego 2025 r. uznał I etap zadania zleconego za wykonany i prawidłowo rozliczony.

(akta kontroli str. 854-969, 5109-5113, 5231-5282)

W jednym przypadku stwierdzono, że Minister NiSW rozliczył umowę nr MNiSW/2024/DAP/199 z dnia 25 lipca 2024 r. po terminie, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 723-853)

Minister Nauki wydatkował w 2024 r. na programy i przedsięwzięcia (finansowane z rozdziału 73018) środki w łącznej wysokości 425 683,3 tys. zł. Spośród programów największe wydatki zostały poniesione na „Doktorat wdrożeniowy” (24,4%) oraz na „Naukę dla Społeczeństwa” (23,6%). Na Narodowy Program Rozwoju Humanistyki³⁷ w 2024 r. wydatkowano 45 247,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 108)

a. W ramach NPRH w dniu 19 września 2017 r. ówczesny Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego zawarł z Fundacją hr. Cieszkowskiego umowę nr 026/NPRH5/H11/84/2017 o wartości 1 040,3 tys. zł, w której określono warunki realizacji, finansowania oraz rozliczenia projektu pt.: *Klasycy polskiej nowoczesności – kontynuacja*. Ministerstwo w dniu 25 stycznia 2022 r. zawarło z Fundacją aneks nr 1 do umowy, w którym zmieniono m.in. dzień zakończenia realizacji projektu. Fundacja zgodnie z postanowieniami umowy przedłożyła Ministrowi raport końcowy z realizacji projektu. W dniu 7 grudnia 2023 r. Rada

³⁶ Zmienionej aneksem nr 1.

³⁷ Dalej: NPRH.

NPRH nie przyjęła raportu końcowego i zawnioskowała do ówczesnego Ministra o wezwanie Fundacji do zwrotu wszystkich środków. Minister Nauki na podstawie decyzji Rady NPRH w dniu 10 stycznia 2024 r. wezwał Fundację do zwrotu wszystkich przekazanych środków finansowych wraz z należnymi odsetkami. Pomimo wezwania, Departament Analiz Strategicznych i Popularyzacji Nauki nie egzekwował należności, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 4102-4611)

b. Celem ogłoszonego w 2018 r. programu „Wsparcie czasopism naukowych”³⁸ było wsparcie wydawców polskich czasopism naukowych nieujętych w międzynarodowych bazach czasopism naukowych o największym zasięgu lecz publikujących artykuły naukowe o wysokim poziomie naukowym. Wsparcie miało być przeznaczone na podniesienie poziomu praktyk wydawniczych i edytorskich umożliwiających wejście tych czasopism do międzynarodowego obiegu naukowego. Jak wskazywano artykuły naukowe publikowane w tych czasopismach miały być uwzględniane przy ewaluacji działalności naukowej, a czasopisma objęte pomocą w ramach programu miały zostać umieszczone w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

W ramach ww. programu zawarto 480 umów i cztery porozumienia, na które przekazano kwotę 33 234,3 tys. zł. Umowy zawarto w 2019 r. (w tym trzy umowy z okresem realizacji do końca 2019 r., 292 umowy i cztery porozumienia z końcem realizacji w 2020 r. oraz 185 umów z końcem realizacji w 2021 r. (do lipca).

Według danych z systemu „Obsługa Strumieni Finansowania”³⁹ (na dzień 13 marca 2025 r.): z 470 rekordów dotyczących raportów końcowych w 349 przypadkach w systemie figuruje status raportu jako „odebrany – w trakcie analizy formalnej”, natomiast w 121 przypadkach „zarejestrowany – kompletny”.

Na dzień 1 kwietnia 2025 r. minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki nie dokonał rozliczenia umów zawartych w ramach programu WCN, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 5283-5319)

W latach 2019-2023, 138 beneficjentów Programu WCN dokonało zwrotu niewydatkowanych środków finansowych na łączną kwotę 3 710,3 tys. zł, z czego w: 124,5 tys. zł 2019 r.; 2 625 tys. zł 2020 r.; 951,6 tys. zł 2021 r. oraz 9,2 tys. zł w 2023 r. Ponadto w latach 2020-2023 beneficjenci dokonali zwrotu należnych odsetek o łącznej wartości 8,6 tys. zł.

W 21 na 138 badanych przypadków Ministerstwo dokonało aktualizacji danych w SHRIMP, w pięciu na 138 badanych przypadków Ministerstwo nie przekazało informacji do SHRIMP o udzieleniu pomocy *de minimis*, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 5064-5070, 5227-5230, 5320-5324)

c) Badaniem objęto umowę nr NdS-II/SN.0353/2023/01 o wartości 775,2 tys. zł zawartą z Fundacją Instytut Bałkański, w całości finansowaną ze środków programu *Nauka dla Społeczeństwa II*. Realizację projektu pn. *Temporalni i permanentni ambasadorowie – Polonia i Polacy w XXI wieku. Obszar: Europa*

³⁸ Dalej: Program WCN.

³⁹ Dalej: OSF.

Południowa rozpoczęto od 7 marca 2024 r. i przewidziano jego realizację w ciągu 36 miesięcy. Dotychczas MNiSW przekazało Fundacji środki w łącznej wysokości 299 tys. zł, w tym 230 tys. zł w 2024 r. i 69 tys. zł w 2025 r. W projekcie zajęcia zarobkowe dotyczące działalności badawczej i projektowej realizował urzędnik mianowany obecnie zatrudniony w DAP, a wcześniej w DPI – komórce odpowiedzialnej za prowadzenie spraw w ramach ww. programu. Pracownik ten, na podstawie otrzymanych zgód Dyrektora Generalnego, był również dodatkowo zatrudniony na uczelni publicznej – w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony oraz mógł realizować zajęcia o charakterze dydaktycznym w szkołach/firmach specjalizujących się w nauczaniu języków obcych. Ponadto równolegle pełnił funkcję członka Komitetu Polityki Naukowej⁴⁰ w kadencji 2022-2024. W dniu 29 września 2024 r. do Ministerstwa wpłynęła anonimowa informacja dotycząca m.in. zatrudnienia przez Fundację byłych członków KPN. Decyzją ówczesnej Dyrektora Generalnej wydane pracownikowi zgody na dodatkowe zatrudnienie i zajęcia zarobkowe zostały wycofane.

NIK zwraca uwagę, że dodatkowe zatrudnienie urzędnika mianowanego – w szczególności w instytucjach współpracujących z Ministerstwem – nie powinno tworzyć sytuacji wskazującej na możliwy konflikt między interesem publicznym i prywatnym, czym wyraża się zasada bezstronności określona w § 13 pkt 5 w związku z § 18 zarządzenia Nr 70 Prezesa Rady Ministrów w sprawie wytycznych w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz w sprawie zasad etyki korpusu służby cywilnej z dnia 6 października 2011 r.⁴¹

(akta kontroli str. 4612-4832, 4883-4890)

Ministerstwo w 2024 r. na funkcjonowanie ciał doradczych, w tym również Zespołów doradczych ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki wydatkowało łącznie 8 293,2 tys. zł. Najwyższe nakłady finansowe w 2024 r. poniesiono m.in. na:

- Komisję Ewaluacji Nauki⁴², tj. 1 986,2 tys. zł⁴³, co stanowiło 23,9% całkowitych wydatków na obsługę ciał doradczych;
- Zespół doradczy ds. oceny wniosków i raportów w ramach programu „Doktorat wdrożeniowy”⁴⁴, tj. 811,6 tys. zł⁴⁵, co stanowiło 9,8% całkowitych wydatków na obsługę ciał doradczych;
- Komitet Polityki Naukowej, tj. 455,5 tys. zł⁴⁶, co stanowiło 5,5% całkowitych wydatków na obsługę ciał doradczych.

(akta kontroli str. 4933-4930)

Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano łącznie 55 532,8 tys. zł. W dziale 730 wydatkowano 55 084,5 tys. zł, a największe wydatki (50 874,8 tys. zł) poniesiono na stypendia różne (§ 325 w rozdziale 73016 – Pomoc materialna dla studentów i doktorantów) oraz w kwocie 3 848 tys. zł na nagrody Ministra dla nauczycieli akademickich za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne lub organizacyjne albo za całokształt dorobku (§ 304 w rozdziale 73014 – Działalność dydaktyczna i badawcza). W dziale 750 (urząd obsługujący Ministra) wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 448,4 tys. zł (głównie z tytułu wypłaty ryczałtu w związku z wykonywaniem pracy zdalnej

⁴⁰ Dalej: KPN.

⁴¹ M.P. Nr 93, poz. 953.

⁴² Dalej: KEN.

⁴³ W tym: 1 842,2 tys. zł na wynagrodzenia oraz 144 tys. zł na pokrycie kosztów podróży służbowych.

⁴⁴ Dalej: ZdDW.

⁴⁵ Środki finansowe w całości przeznaczone na wynagrodzenia.

⁴⁶ W tym: 439,2 tys. zł na wynagrodzenia oraz 16,3 tys. zł na pokrycie kosztów podróży służbowych.

przez pracowników MNiSW oraz refundacji przez pracodawcę kosztów zakupu okularów).

(akta kontroli str. 81-106, 4041-4047)

Na wydatki bieżące jednostek budżetowych w części 28 budżetu państwa wydatkowano 1 113 431,3 tys. zł⁴⁷ (93,3% planu po zmianach), w tym w dziale 730 – 1 017 395,4 tys. zł⁴⁸, w dziale 750 (urząd obsługujący Ministra) – 95 952,4 tys. zł⁴⁹, w dziale 921 – 73,9 tys. zł oraz w dziale 752 – 9,6 tys. zł, tj. odpowiednio 94,2%, 92,1%, 0,8% i 31,1% planu po zmianach. Niższe wykonanie w dziale 921 wynikało przede wszystkim z procesu likwidacji dwóch państwowych instytucji kultury, a w dziale 752 z realizacji szkoleń prowadzonych przez pracowników resortu oraz szkoleń e-learningowych na bezpłatnej platformie.

(akta kontroli str. 4041-4047)

Zobowiązania w cz. 28 w łącznej wysokości 6 436,6 tys. zł wynikały głównie z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i związanych z tym składek na ubezpieczenia społeczne oraz wpłat na PPK finansowanych przez podmiot zatrudniający. Zobowiązania wykazane przez dysponenta III stopnia i dysponenta głównego były zgodne z ewidencją księgową. Nie wystąpiły przypadki naliczenia i wypłacenia odsetek od nieterminowych płatności.

(akta kontroli str. 78-80, 4041-4047)

Na podstawie wylosowanych z systemu księgowego zapisów konta 130 – Rachunek bieżący jednostki działu 750 (urząd obsługujący Ministra), z zastosowaniem metody MUS⁵⁰ oraz doboru celowego, zbadano 47 wydatków bieżących pozapłacowych i majątkowych z budżetu państwa na łączną kwotę 4 026,7 tys. zł, w tym wydatki bieżące na kwotę 2 560,4 tys. zł i majątkowe o wartości 1 466,3 tys. zł. Łączna próba badawcza stanowiła 22,4% wydatków zrealizowanych przez urząd obsługujący Ministra, z wyłączeniem wydatków w paragrafach 401-408, 411-414, 444, 471. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalnorachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych. Wydatki dokonywane były zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

(akta kontroli str. 619-664, 5187-5205)

W 2024 r. 28 osób wykonywało zadania na podstawie umów zlecenia, z tego 19 osób wykonywało zadania podstawowe⁵¹, a dziewięć osób – zadania pomocnicze⁵². Wydatki na ten cel wyniosły łącznie 1 012,9 tys. zł, z tego osobom wykonującym zadania podstawowe wypłacono łącznie 622,6 tys. zł⁵³, a osobom wykonującym zadania pomocnicze 390,3 tys. zł⁵⁴.

⁴⁷ W tym 61 351,2 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁴⁸ W tym 61 008,5 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁴⁹ W tym 342,7 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁵⁰ Z ang. Monetary Unit Sampling – metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji.

⁵¹ Tj. wykonywanie pracy w komórkach merytorycznych.

⁵² Tj. wykonywanie pracy w komórkach obsługowych (kadry, księgowość, administracja, wspomaganie informatyczne).

⁵³ W tym 20,8 tys. zł z umów zawartych w 2023 r.

⁵⁴ W tym 20,1 tys. zł z umów zawartych w 2023 r.

Badaniem objęto 11 umów zlecenia. MNiSW wydatkowało na realizację zadań objętych tymi umowami 173,3 tys. zł. Nie stwierdzono nieprawidłowości w badanej próbie.

(akta kontroli str. 5-35, 478-483, 3703-3949)

Urząd obsługujący Ministra w 2024 r. na podróże służbowe krajowe i zagraniczne wydatkował łącznie 1 398,1 tys. zł, z czego na podróże zagraniczne 1 254,3 tys. zł, tj. 89,7% poniesionych wydatków na podróże służbowe.

(akta kontroli str. 132-466)

Badaniem objęto składanie sprawozdań i rozliczanie delegacji z zagranicznych podróży służbowych odbytych w 2024 r. przez kierownictwo i pracowników Ministerstwa. Złożono 167 ze 199 wymaganych sprawozdań, w tym 86,8% z przekroczeniem terminu wskazanego w zarządzeniu nr 19 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Edukacji i Nauki z dnia 24 czerwca 2022 r. w sprawie zagranicznych podróży służbowych członków kierownictwa Ministerstwa Edukacji i Nauki i przedstawicieli Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz przyjmowania delegacji zagranicznych w Ministerstwie Edukacji i Nauki⁵⁵, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

NIK zwraca uwagę, że zarządzenie nr 19 nie zostało zaktualizowane, pomimo że od 1 stycznia 2024 r. Ministerstwo funkcjonuje jako odrębna jednostka organizacyjna. W informacji z dnia 17 września 2024 r. skierowanej do Prezesa NIK o sposobie wykonania wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym nr KNO.410.2.1.2024 z przeprowadzonej w MNiSW kontroli nr P/24/023 – *Funkcjonowanie Sieci Badawczej Łukasiewicz*, Minister Nauki zadeklarował, że trwają prace nad nowymi regulacjami wewnętrznymi dotyczącymi podróży służbowych krajowych i zagranicznych. Do realizacji zadania wskazał Biuro Dyrektora Generalnego MNiSW⁵⁶.

Dyrektor BDG wyjaśniła, że w Ministerstwie departamentem odpowiedzialnym za przygotowanie nowych regulacji wewnętrznych w tym zakresie jest DWM. Z wyjaśnień Dyrektor DWM wynika natomiast, że ze względu na szereg uwag zgłoszonych do projektu regulaminu z lutego 2024 r. oraz na wnioski z bieżącego monitoringu realizacji aktualnie obowiązującego regulaminu, w szczególności dotyczące nieterminowości składania sprawozdań i rozliczeń delegacji, wydanie nowego regulaminu przewiduje się na II połowę 2025 r.

(akta kontroli str.109-131, 390-423, 3950, 3955-3972, 5177-5186)

W próbie 50 skontrolowanych rozliczeń podróży służbowych, w 14 przypadkach pracownicy Ministerstwa nie przekazywali delegacji do rozliczenia w terminie określonym w § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej⁵⁷ i wewnętrznych regulacjach Ministerstwa, tj. § 11 ust. 1 zarządzenia nr 19.

Stosownie do przywołanych regulacji pracownik dokonuje rozliczenia kosztów podróży krajowej lub zagranicznej nie później niż w terminie 14 dni od dnia zakończenia tej podróży.

⁵⁵ Dalej: zarządzenie nr 19.

⁵⁶ Dalej: BDG.

⁵⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 2190.

Z opóźnieniem rozliczono delegacje z podróży w przypadku trzech członków kierownictwa Ministerstwa⁵⁸ (po 16, 21 i 38 dniach) oraz pracowników: DIR – siedem⁵⁹ z 27 delegacji (odpowiednio po 17, 38, 21, 16, 27, 20 i 16 dniach), Biura Ministra⁶⁰ – dwie⁶¹ z 11 delegacji (po 17 i 16 dniach) oraz DWM – dwie⁶² z 11 delegacji (po 26 i 28 dniach).

W wyjaśnieniach były Minister powołał się na treść § 11 ust. 1 zarządzenia nr 19. Ponadto wskazał, że o powyższym obowiązku byli informowani członkowie kierownictwa Ministerstwa, a pracownicy komórki właściwej ds. finansowo-księgowych części 28 na bieżąco przypominali o istniejącym obowiązku w przypadku odnotowania zwłoki.

Dyrektor DIR w wyjaśnieniach odniósł się do każdej delegacji rozliczonej z opóźnieniem. Wskazał m.in., że sprawowanie nadzoru nad rozliczaniem wyjazdów służbowych jest utrudnione ze względu na brak systemu informatycznego (lub rozwiązania systemowego) umożliwiającego monitorowanie spraw, a w szczególności terminowości ich realizacji, w tym opóźnień w rozliczaniu delegacji przez pracowników.

Dyrektor BM wyjaśnił, że delegacje rozliczono z opóźnieniem z uwagi na utrudnioną możliwość ich rozliczenia z powodu kolejnych podróży służbowych pracowników. Ponadto wskazał, że zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi w zakresie odbywania zagranicznych podróży służbowych, za prawidłowe i terminowe rozliczanie delegacji odpowiedzialność ponosi delegowany pracownik.

Z wyjaśnień Dyrektor DWM wynika m.in., że w zakresie sprawowanego nadzoru nad rozliczaniem zagranicznych podróży służbowych pracownik DWM obsługujący delegacje zagraniczne w porozumieniu z pracownikiem wydziału finansowego dysponenta części 28 na bieżąco przypominał i przypomina o istniejącym obowiązku w przypadku odnotowania zwłoki.

NIK zwraca uwagę na brak w MNISW przyjętego rozwiązania umożliwiającego właściwe prowadzenie procesu rejestrowania i rozliczania delegacji.

(akta kontroli str. 390-423, 3950, 3952-3978, 4833-4868, 4891-4932, 4937-4950, 5177-5186)

Ministerstwo w 2024 r. na zakupy usług doradczych i eksperckich wydatkowało w dziale 750 łącznie 744,6 tys. zł, z tego 10,1 tys. zł z budżetu środków europejskich.

(akta kontroli str. 24-27)

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym MNiSW za prowadzenie spraw z zakresu kształcenia, polityki informacyjnej i promocyjnej, w tym medialnej Ministra, odpowiadało Biuro Ministra. Ponadto zadania z zakresu promocji prowadziły: Departament Innowacji i Rozwoju oraz Departament Analiz Strategicznych i Popularyzacji Nauki.

W 2024 r. łączne wydatki na działania promocyjne i reklamowe w części 28 Szkolnictwo wyższe i nauka wyniosły 6 204,8 tys. zł, w tym w dziale 750 – 130,7 tys. zł. Szczegółowym badaniem objęto wydatki promocyjne ujęte w dziale

⁵⁸ Delegacje nr: 6a/2024, 98a/2024 i 251/2024.

⁵⁹ Delegacje nr: 21/2024, 57/2024, 96/2024, 103/2024, 118/2024, 178/2024 i 188/2024.

⁶⁰ Dalej: Biuro Ministra lub BM.

⁶¹ Delegacje nr: 67b/2024 (numer wynikający z rejestru prowadzonego przez Zespół Wynagrodzeń i Księgowości Ministerstwa oraz dokumentów księgowych) i nr 116c/2024.

⁶² Delegacje nr: 6b/2024 i 5/2024.

750 w łącznej wysokości 130,7 tys. zł, co stanowiło 2,1% poniesionych wydatków ogółem na wskazane działania. Nie stwierdzono nieprawidłowości w badanej próbie.

(akta kontroli str. 36-51, 1243-1399)

Na wydatki majątkowe w części 28 budżetu państwa wydatkowano łącznie 790 708,4 tys. zł (78% planu po zmianach), z tego w dziale 730 – 755 213,6 tys. zł, w dziale 750 – 2 269 tys. zł, a w dziale 921 – 33 225,9 tys. zł.

W dziale 750 zrealizowano 10 zadań, zrezygnowano z realizacji trzech zadań na kwotę 1 225 tys. zł. Wydatki poniesiono zgodnie ze skorygowanym rzeczowym planem zakupów majątkowych oraz wydatków inwestycyjnych w 2024 r.

(akta kontroli str. 521-610)

Realizując wniosek pokontrolny NIK, Biuro Ministra w dniu 21 maja 2024 r. założyło księgi rejestrowe dla nadzorowanych przez Ministra Nauki instytucji kultury.

Minister Nauki w 2024 r. na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej⁶³ obwieszczeniem⁶⁴ podał do publicznej wiadomości informację o zamiarze likwidacji państwowej instytucji kultury – GovTech wskazując jako przyczynę wysokie koszty jej funkcjonowania, a także na możliwość realizacji zadań statutowych instytucji przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, których działalność statutowa jest związana ze wsparciem rozwoju kultury innowacyjności w społeczeństwie oraz rozwoju społeczeństwa informatycznego. Ponadto Minister Nauki obwieszczeniem⁶⁵ poinformował o zamiarze likwidacji Instytutu Badań nad Renesansem i Barokiem. Jako przyczynę likwidacji wskazano m.in. wysokie koszty funkcjonowania Instytutu niewspółmierne do zamierzonych efektów, a także możliwość realizacji zadań statutowych Instytutu przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, których działalność statutowa jest związana z literaturą i kulturą staropolską.

W okresie od listopada 2023 r. do 31 grudnia 2024 r. organizator wydatkował na działalność Instytutu Badań nad Renesansem i Barokiem 157,2 tys. zł. Z dniem 3 stycznia 2025 r. uznano Instytut za zlikwidowany⁶⁶. W odniesieniu do Centrum GovTech – w okresie od czerwca 2023 r. do 31 grudnia 2024 r. – organizator wydatkował 18 218,7 tys. zł. W marcu 2025 r. organizator przekazał do GovTech w likwidacji środki w wysokości 100 tys. zł.

(akta kontroli str. 1400-2005, 5359-5386, 5431-5435)

Zgodnie z § 2 zarządzenia Ministra Nauki z dnia 11 czerwca 2024 r. w sprawie likwidacji państwowej instytucji kultury – Instytutu Badań nad Renesansem i Barokiem im. Jana i Piotra Kochanowski⁶⁷ oraz z § 2 zarządzenia Ministra Nauki z dnia 17 lipca 2024 r. w sprawie likwidacji państwowej instytucji kultury –

⁶³ Dz.U. z 2024 r. poz. 87.

⁶⁴ Obwieszczenie Ministra Nauki z dnia 28 grudnia 2023 r. o zamiarze i przyczynach likwidacji państwowej instytucji kultury – Centrum GovTech (Dz. Urz. MN poz. 3).

⁶⁵ Obwieszczenie Ministra Nauki z dnia 4 stycznia 2024 r. o zamiarze i przyczynach likwidacji państwowej instytucji kultury – Instytutu Badań nad Renesansem i Barokiem im. Jana i Piotra Kochanowskich (Dz. Urz. MN poz. 1).

⁶⁶ Zarządzenie Ministra Nauki z dnia 2 stycznia 2025 r. w sprawie uznania państwowej instytucji kultury – Instytutu Badań nad Renesansem i Barokiem im. Jana i Piotra Kochanowskich w likwidacji za zlikwidowaną i wykreślenia jej z rejestru instytucji kultury prowadzonego przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki (Dz. Urz. MN poz. 2).

⁶⁷ Dz. Urz. MN poz. 49, dalej: zarządzenie w sprawie likwidacji Instytutu Renesansu.

Centrum GovTech⁶⁸ Minister Nauki terminowo powołał likwidatora do likwidacji obydwu instytucji.

Departament Nauki zawarł z powołanym likwidatorem umowę zlecenia w dniu 15 lipca 2024 r., w której określono m.in. harmonogram czynności likwidacyjnych Instytutu Badań nad Renesansem i Barokiem. Z tytułu tej umowy Ministerstwo wydatkowało w 2024 r. 11,7 tys. zł, zaś w 2025 r. – 0,6 tys. zł. Sposób i wybór likwidatora odbył się z naruszeniem wewnętrznych przepisów, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1501-1505, 5324-5345)

Departament Innowacji i Rozwoju zawarł z powołanym likwidatorem umowę zlecenia w dniu 18 lipca 2024 r., w której określono m.in. harmonogram czynności likwidacyjnych Centrum GovTech. Z tytułu tej umowy Ministerstwo wydatkowało w 2024 r. 62,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 5359)

W dniu 21 maja 2024 r. Minister Nauki powołał *Zespół do spraw przygotowania Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego do realizacji zadań związanych ze sprawowaniem przez Rzeczpospolitą Polską przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 r.*⁶⁹ Do zadań Zespołu ds. prezydencji należało m.in. przygotowanie Ministerstwa do realizacji zadań związanych ze sprawowaniem prezydencji w obszarze pozostającym w zakresie właściwości Ministra Nauki. Zarządzenie to zostało zmienione w dniu 24 listopada 2024 r. (zmiana składu Zespołu ds. prezydencji⁷⁰). Celem realizacji zadań związanych z przygotowaniem Ministerstwa do przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w dniu 21 października 2024 r. ówczesna Dyrektorka Generalna Ministerstwa zatwierdziła wytyczne w zakresie wypłaty środków w ramach „Systemu motywacyjno-lojalnościowego dla członków korpusu prezydencji w związku z przygotowaniem i sprawowaniem przewodnictwa w Radzie UE w I połowie 2025 roku”⁷¹. W ramach przyjętej procedury przy określeniu wysokości dodatku motywacyjno-lojalnościowego brano m.in. pod uwagę rolę danej osoby w korpusie prezydencji, stopień zaangażowania w organizację spotkań, działania wspierające przygotowanie i sprawowanie prezydencji⁷² w tym przygotowanie, sprawdzenie i kierowanie wniosków o uruchomienie środków z rezerwy celowej, obsługa umów dotyczących organizacji wydarzeń.

W ramach SML Ministerstwo w 2024 r. wypłaciło dodatki motywacyjno-lojalnościowe dla 69 osób w łącznej wysokości 271 tys. zł, w tym dla 12 osób niebędących pracownikami Ministerstwa⁷³.

Wniosek o przyznanie dodatku zadaniowego dla ówczesnej Dyrektorki Generalnej uzasadniano wykonywaniem dodatkowych zadań polegających na bieżącym nadzorowaniu realizacji zadań w zakresie prezydencji przez Biuro Dyrektora Generalnego, podejmowaniu decyzji o przyznaniu dodatków w ramach prezydencji, zatwierdzaniu pod względem merytorycznym list płac,

⁶⁸ Dz. Urz. MN poz. 62.

⁶⁹ Dz. Urz. MN z 2024 r. poz.48, dalej: Zespół ds. prezydencji.

⁷⁰ Tj. Dz. Urz. MN poz. 92.

⁷¹ Dalej: SML.

⁷² W tym m.in. obsługa prawna, finansowa i księgowa (naliczanie i dokonywanie wypłat wynagrodzeń {dodatków} oraz dokonywanie wypłat i rozliczeń z tytułu podróży służbowych i organizacji spotkań).

⁷³ Zawarto z nimi umowy zlecenia.

zatwierdzeniu wytycznych dotyczących SML. W dniu 14 listopada 2024 r. Minister Nauki zaakceptował ten wniosek.

(akta kontroli str. 1151-1242, 2893-2897, 5071-5108)

Ministerstwo w 2025 r. przekazało do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów⁷⁴ sprawozdanie kwartalne i roczne z wykonania wydatków przeznaczonych na realizację zadań związanych z przygotowaniem, obsługą i sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 r. po terminach określonych w procedurze KPRM, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 5071-5108)

Zgodnie z art. 84 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej⁷⁵ stanowiska pracy w korpusie służby cywilnej podlegają opisowi i wartościowaniu.

Z dniem 1 stycznia 2024 r. został powołany Dyrektor Generalny Ministerstwa. Opis stanowiska pracy Dyrektora Generalnego sporządzony został w dniu 24 kwietnia 2024 r. Minister Nauki zatwierdził ww. opis w dniu 25 kwietnia 2024 r., a Szef Służby Cywilnej zatwierdził ten opis w dniu 29 kwietnia 2024 r.

W objętej próbą grupie osób, którym wypłacano dodatki motywacyjno-lojalnościowe w przypadku trzech osób opis stanowiska pracy niebędącego wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej zatwierdzono odpowiednio: 7 lipca 2021 r., 9 października 2024 r., 21 listopada 2024 r.

Pomimo utworzenia z dniem 1 stycznia 2024 r. nowego ministerstwa nie przeprowadzono w 2024 r. wartościowania stanowisk pracy w korpusie służby cywilnej, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 4937-4943, 4951-5030)

Minister Nauki, zarządzeniem z dnia 9 stycznia 2024 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego MNiSW⁷⁶, ustalił regulamin organizacyjny Ministerstwa, którego strukturę tworzył Gabinet Polityczny Ministra i 11 komórek organizacyjnych. W przypadku ośmiu komórek, wewnętrzne regulaminy dotyczące ich organizacji przekazano Dyrektorowi Generalnemu do zatwierdzenia po terminie wyznaczonym przez Ministra, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 5118-5176)

Minister sporządził „Plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych w MNiSW na rok 2024”⁷⁷ i zamieścił go na stronie internetowej Ministerstwa oraz w Biuletynie Zamówień Publicznych w dniu 1 marca 2024 r. (pod nr 2024/BZP 00228418/01/P). Opublikował wszystkie zaktualizowane wersje dokumentu zgodnie z art. 23 ust. 4 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁷⁸.

⁷⁴ Dalej: KPRM.

⁷⁵ Dz. U. poz. 409, ze zm., dalej: ustawa o służbie cywilnej.

⁷⁶ Dz. Urz. MN poz. 2, dalej: zarządzenie Ministra Nauki.

⁷⁷ Dalej: Plan postępowań.

⁷⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, dalej: ustawa Pzp.

Wydział Zamówień Publicznych⁷⁹, na podstawie upoważnienia określonego w § 12 ust. 1 lit. a Regulaminu Biura Dyrektora Generalnego⁸⁰, sporządził „Plan zakupów na 2024 r.”⁸¹, który aktualizował 37 razy (ostatnia korekta z dnia 13 grudnia 2024 r.).

(akta kontroli str. 3007-3048, 3076-3086)

Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach za 2024 r. przekazano Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych⁸² w dniu 26 lutego 2025 r., tj. w terminie określonym w art. 82 ust. 2 ustawy Pzp. W sprawozdaniu uwzględniono informację o postępowaniu, w ramach którego nie udzielono zamówienia publicznego, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3189-3235)

W 2024 r. w ramach części 28 budżetu państwa przeprowadzono ogółem 13 postępowań w oparciu o ustawę Pzp, w tym 12 zakończono zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego, na łączną kwotę 11 395,2 tys. zł netto, jedno postępowanie unieważniono. Z wyłączeniem ww. ustawy dokonano zakupów na łączną kwotę 11 606,2 tys. zł netto⁸³.

(akta kontroli str. 3206-3227)

Badaniem szczegółowym objęto jedno postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym bez przeprowadzenia negocjacji (art. 275 pkt 1 ustawy Pzp) o wartości 414,7 tys. zł brutto oraz sześć zakupów, do których nie zastosowano przepisów ustawy Pzp (zwolnienie na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy Pzp – wartość poniżej 130 tys. zł), których łączna kwota wyniosła 303,4 tys. zł brutto⁸⁴. W postępowaniu w oparciu o ustawę Pzp oraz w pięciu zakupach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania odpowiednio zasad i trybu udzielania zamówień publicznych oraz wewnętrznej procedury dotyczącej dokonywania zakupów. W jednym przypadku nierzetelnie realizowano treść umowy nr MNiSW/2024/BDG/1 na usługę „Zakup usługi doradztwa prawnego z zakresu działania BDG”, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3236-3702)

W Ministerstwie w 2024 r. obowiązywały dwa zarządzenia Dyrektora Generalnego Ministerstwa dotyczące udzielania zamówień publicznych i dokonywania zakupów: zarządzenie nr 25 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Edukacji i Nauki z dnia 20 października 2023 r. w sprawie organizacji udzielania zamówień publicznych i dokonywania zakupów w Ministerstwie Edukacji i Nauki⁸⁵ oraz zarządzenie nr 28 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Nauki

⁷⁹ Dalej: WZP.

⁸⁰ Zarządzenie nr 7 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 lutego 2024 r. w sprawie zatwierdzania regulaminu wewnętrznego Biura Dyrektora Generalnego.

⁸¹ Dalej: Plan zakupów.

⁸² Dalej: Prezes UZP.

⁸³ Kwoty ustalone na podstawie Rejestrów postępowań i zakupów prowadzonych w 2024 r. według stanu na dzień 10 stycznia 2025 r. oraz na podstawie wniosków realizowanych w 2024 r. uwzględnionych w *Rejestrze zakupów 2023* (368,9 tys. zł).

⁸⁴ 1) Postępowanie BDG-WZP.261.11.2024.IB - umowa nr MNiSW/2024/BM/273 z dnia 8 listopada 2024 r. na kwotę 414,7 tys. zł, 2) Zakupy: umowa nr MNiSW/2024/BDG/1 z 31 stycznia 2024 r. na kwotę 61,9 tys. zł, umowa nr MNiSW/2024/DIR/4 z dnia 22 stycznia 2024 r. na kwotę 29,8 tys. zł, umowa nr MNiSW/2024/DIR/50 z dnia 9 kwietnia 2024 r. na kwotę 70,8 tys. zł, umowa nr MNiSW/2024/DWM/312 z dnia 23 października 2024 r. na kwotę 3,7 tys. zł, umowa nr MNiSW/2024/BM/38 z dnia 26 stycznia 2024 r. na kwotę 33,9 tys. zł, umowa nr MNiSW/2024/DIR/445 z dnia 24 grudnia 2024 r. na kwotę 103,3 tys. zł.

⁸⁵ Dalej: zarządzenie nr 25.

i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 sierpnia 2024 r. w sprawie organizacji udzielania zamówień publicznych i dokonywania zakupów⁸⁶. Określono w nich m.in. wewnętrzne regulacje w zakresie tworzenia i aktualizowania planów postępowań i zakupów oraz stosowania procedury postępowania w oparciu o ustawę Pzp. Propozycje zmian do aktualizacji tych planów zgłaszane przez komórki organizacyjne do WZP w formie fiszek, zawierały wymagane zarządzeniami uzasadnienie wyjaśniające potrzebę dokonania tych zmian.

Trzy komórki organizacyjne MNiSW nierzetelnie stosowały zasady dotyczące zgłaszania zmian do Planu postępowań i Planu zamówień. Ponadto w przypadku badanego postępowania BDG-WZP.261.11.2024.IB, w ramach którego udzielono zamówienia „Dostawa materiałów promocyjnych typu gadżety”, nie przekazano w wyznaczonym terminie do WZP informacji o wykonaniu umowy zawartej w ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Powyższe szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2962-3006, 3049-3188, 3337-3344)

W 2024 r. w MNiSW przeciętne zatrudnienie, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, wyniosło 439 osób i było o 34 osoby wyższe niż w 2023 r. Na koniec 2024 r. zatrudnionych było 467 osób, tj. o 36 osób więcej niż na koniec 2023 r. Na wynagrodzenia w dziale 750 (urząd obsługujący Ministra) wydatkowano łącznie 67 297,8 tys. zł, w tym 63 421,6 tys. zł na wydatki osobowe i 3 876,2 tys. zł na dodatkowe wynagrodzenie roczne. W stosunku do 2023 r. kwota wydatków na wynagrodzenia była wyższa o 14 248, 5 tys. zł (26,8%). Limit wydatków na wynagrodzenia, który według planu po zmianach wynosił 68 615,8 tys. zł, nie został przekroczony – wydatkowano 98,1% kwoty ujętej w planie finansowym. Przeciętne wynagrodzenie w 2024 r. wyniosło 12,8 tys. zł i było o 1,8 tys. zł wyższe niż w 2023 r.

Sprawozdanie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w MNiSW od początku roku do końca kwartału IV 2024 r. (Rb-70) sporządzono i przekazano do Głównego Urzędu Statystycznego w dniu 28 stycznia 2025 r., tj. w terminie określonym w załączniku nr 40 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 stycznia 2025 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁸⁷. W dniu 6 marca 2025 r. przekazano skorygowane sprawozdanie, w którym poprawiono omyłkowo wpisane dane dotyczące wynagrodzeń z planu finansowego Ministerstwa w dziale 750 (urząd obsługujący Ministra). Korekta nie spowodowała innych zmian w sprawozdaniu. Przekazanie kolejnej wersji sprawozdania zbiorczego w dniu 19 marca 2025 r. wynikało z korekt sprawozdań złożonych przez trzy jednostki akademickie⁸⁸. Na ich podstawie poprawiono dane dotyczące dodatkowego wynagrodzenia w planie po zmianach oraz wykonania wynagrodzeń w dziale 730 rozdział 73014 (forma organizacyjno-prawna 50).

(akta kontroli str. 61-72, 4891-4932)

W obszarze wydatków przeprowadzano okresowe analizy, o których mowa w art. 175 ust. 2 pkt 2-5 ufp, w cyklu miesięcznym w układzie tradycyjnym i zadaniowym.

⁸⁶ Dalej: zarządzenie nr 28.

⁸⁷ Dz. U. poz. 133.

⁸⁸ Politechnika Gdańska – korekta z 3 marca 2025 r., Akademia Bielska im. Jana Pawła II – korekta z 28 lutego 2025 r., Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie – korekta z 18 marca 2025 r.

W 2024 r. Departament Kontroli i Audytu MNiSW⁸⁹ realizował 17 kontroli. Z rozpoczętych w okresie 2022-2023 łącznie ośmiu kontroli w 2024 r. wystąpieniem pokontrolnym zakończono siedem kontroli, w jednym przypadku po rozpoczęciu czynności kontrolnych decyzją Ministra Nauki odstąpiono od kontroli. Z ośmiu kontroli wszczętych w 2024 r. wystąpieniem pokontrolnym zakończono jedną kontrolę, trzy zakończono sprawozdaniami, cztery kontrole były w toku. Łącznie sformułowano 68 wniosków/zaleceń. Skierowano jedno zawiadomienie do rzecznika dyscypliny finansów publicznych oraz dwa zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

(akta kontroli str. 611-618, 4084-4089)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Departamenty: Analiz Strategicznych i Popularyzacji Nauki, Współpracy Międzynarodowej oraz Departament Nauki, nadzorujące realizację umów dotacji celowych nie dokonywały – co było nierzetelne – weryfikacji rachunków bankowych beneficjentów w zakresie nominalnego oprocentowania, pomimo iż na podstawie § 6 ust. 2 dwóch umów i § 6 ust. 6 jednej umowy istniała możliwość żądania od uczelni dodatkowych informacji i wyjaśnień umożliwiających ocenę prawidłowości rozliczenia i wykorzystania przyznanych środków.

Zgodnie z zawartymi umowami Ministerstwo przekazywało środki finansowe na wyodrębnione rachunki bankowe beneficjentów. W umowach beneficjenci zobowiązani byli do zwrotu narosłych odsetek bankowych od otrzymanych środków finansowych zgromadzonych na wyodrębnionym rachunku bankowym w terminach określonych w umowach. Jednak na etapie zawarcia umowy ani w trakcie weryfikacji raportów Ministerstwo nie posiadało informacji czy rachunek bankowy, na który przekazywano środki, był oprocentowany.

Jak wskazała Zastępca Dyrektora Departamentu Nauki, Departament ten nie weryfikował, czy rachunek bankowy wykonawcy zadania jest oprocentowany. Dyrektor Departamentu Analiz Strategicznych i Popularyzacji Nauki podała, że podmiot realizujący zadanie i przesyłając numer rachunku bankowego, nie udzielał takiej informacji. Z kolei Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej wskazała, że Ministerstwo nie żąda od jednostek wyciągu z rachunku bankowego, zaś przyjmując sprawozdania kieruje się zasadą domniemania rzetelności sprawozdania, mając na względzie, iż kierownik jednostki, czy też osoba upoważniona składająca podpis, poświadcza ich rzetelność i prawidłowość, biorąc na siebie odpowiedzialność zarówno karno-skarbową, jak i cywilną za ewentualne poświadczenie nieprawdy.

W ocenie NIK niedopuszczalny jest brak weryfikacji warunków rachunku bankowego, na który Ministerstwo przekazuje dotacje, a opieranie się jedynie na przeświadczeniu, że wykazane w raportach informacje odnośnie do odsetek bankowych odzwierciedlają stan faktyczny. NIK już w 2023 r. stwierdziła nieprawidłowość w tym zakresie i pomimo składanych przez ówczesnego Ministra deklaracji nie wzmocniono mechanizmów kontroli zarządczej zapewniającej przestrzeganie zapisów umów zawartych z podmiotami w zakresie naliczenia przez Ministerstwo należnych Ministrowi odsetek bankowych. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że

⁸⁹ Dalej: DKA.

w przypadku umów koordynowanych przez DWM działania związane z pozyskaniem informacji od beneficjenta w zakresie nominalnego oprocentowania rachunku bankowego zostały podjęte dopiero na etapie udzielania odpowiedzi kontrolerowi NIK. Najwyższa Izba Kontroli nie kwestionuje uprawnień beneficjenta do wyboru warunków rachunku bankowego, jednak zauważa, że Ministerstwo udzielające dotacji powinno dysponować wszystkimi informacjami, które będą niezbędne do pełnej weryfikacji rozliczenia przekazanych beneficjentowi środków finansowych. Podkreślić należy, że zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 4 statutu Ministerstwa dyrektorzy komórek organizacyjnych są odpowiedzialni za zapewnianie dbałości o interes Skarbu Państwa w zakresie dochodów i wydatków budżetu państwa oraz gospodarowanie środkami publicznymi zgodnie z zasadami gospodarki finansowej określonymi w ufp, a także ścisłą współpracę w tym zakresie z komórką organizacyjną właściwą do spraw finansowych.

(akta kontroli str. 724, 4093-4101)

2. Minister NiSW rozliczył dotację udzieloną Politechnice Śląskiej w kwocie 100 tys. zł⁹⁰ w dniu 4 lutego 2025 r., tj. 14 dni po terminie wynikającym z art. 380 ust. 3 ustawy Pswn. Zgodnie z tym przepisem zatwierdzenie rozliczenia środków finansowych przyznanych na podstawie art. 404 ustawy Pswn następuje w terminie 60 dni od dnia złożenia raportu z wykorzystania środków finansowych.

W dniu 23 października 2024 r. Politechnika Śląska złożyła do MNiSW raport końcowy z realizacji zadania pn. *Udział zespołu Silesian Phoenix w międzynarodowych zawodach Canadian International Rover Challenge 2024* wraz z fakturami. W dniu 14 listopada 2024 r. pracownik DAP skierował do Politechniki Śląskiej uwagi w zakresie uszczegółowienia wykonanych zadań przez beneficjenta oraz – w związku z faktem, że uczelnia przekazała (bez wezwania) faktury wraz z potwierdzeniem dokonanych płatności – wskazał, że „*ministerstwo nie wymaga przekazywania potwierdzeń dokonanych płatności, w zgodzie z zapisami umowy wszelka dokumentacja pozostaje w uczelni*”. Skorygowany raport końcowy wpłynął do MNiSW w dniu 21 listopada 2024 r. w wersji elektronicznej za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej Ministra. W dniu 10 stycznia 2025 r. Dyrektor DAP zwróciła się do Ministra NiSW z prośbą o uznanie umowy za wykonaną i prawidłowo rozliczoną, wskazując równocześnie, że raport końcowy z realizacji zadania zleconego został pozytywnie oceniony pod względem prawidłowości wykorzystania przyznanych środków finansowych, jak również pod względem prawidłowości wykonania zadania.

Jak wyjaśniła Dyrektor Departamentu Analiz Strategicznych i Popularyzacji Nauki, opóźnienie w przedłożeniu Ministrowi raportu z realizacji umowy wynikało ze zmian w kierownictwie resortu. Minister NiSW w wyjaśnieniach wskazał m.in. na zmiany w kierownictwie MNiSW oraz potrzebę ustanowienia nowego podziału kompetencji. Podał również, że niezatwierdzenie sprawozdania z prawidłowo zrealizowanego zadania wiązałoby się z uznaniem zadania za niewykonane albo niewłaściwie wykonane, czego skutkiem byłoby wezwanie uczelni do zwrotu otrzymanej dotacji, co przeczyłoby stanowi faktycznemu i byłoby sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa.

⁹⁰ Umowa nr MNiSW/2024/DAP/199 z dnia 25 lipca 2024 r.

Odnosząc się do powyższego, NIK zauważa, że zmiany kierownictwa nastąpiły w 2025 r., a biorąc pod uwagę, że skorygowany raport wpłynął już w listopadzie 2024 r., możliwe było jego rozliczenie w terminie wskazanym w przepisach Pswn.

(akta kontroli str. 723-853, 5114-5117)

3. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki – pomimo wezwania beneficjenta umowy nr 0206/NPRH5/H11/84/2017 do zwrotu całości środków po stwierdzeniu niewykonania umowy w całości – nie dochodził należności w wysokości 1 040,3 tys. zł wraz z odsetkami ustawowymi, co stanowiło naruszenie § 12 ust. 1 umowy. Stosownie do tego postanowienia umowy, środki finansowe wykorzystane niezgodnie z umową podlegają zwrotowi na rachunek bankowy Ministerstwa wraz z odsetkami bankowymi (w przypadku ich uzyskania) w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania do ich zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi, naliczonymi za okres od dnia ich przekazania jednostce do dnia zwrotu.

W dniu 10 stycznia 2024 r.⁹¹ Minister Nauki, na podstawie przedłożonej rekomendacji Zespołu doradczego – Rady Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki⁹² z posiedzenia z dnia 7 grudnia 2023 r., podjął decyzję o uznaniu ww. umowy za niewykonaną w całości i wezwał w dniu 5 lutego 2024 r. Fundację Augusta hr. Cieszkowskiego⁹³ do zwrotu środków finansowych w kwocie 1 040,3 tys. zł wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi za okres od dnia przekazania do dnia zwrotu należnych należności. Beneficjent pomimo wezwania nie dokonał zwrotu środków, natomiast w dniu 8 lutego 2024 r. wniósł o ponowne przeanalizowanie raportu końcowego wraz z załącznikami i uznanie umowy za wykonaną należycie w stopniu częściowym na kwotę 1 040,3 tys. zł. W odpowiedzi decyzją Dyrektora Departamentu Analiz Strategicznych i Popularyzacji Nauki – bez zgody Ministra Nauki – przekazano raport końcowy do ponownej analizy. NIK zauważa, że żadna procedura nie przewidywała możliwości takiego postępowania po podjęciu decyzji przez Ministra o zwrocie środków.

W następstwie zatwierdzenia w kwietniu 2024 r. przez ówczesnego Ministra Nauki protokołów Rady NPRH – odpowiednio z dnia 22 lutego 2024 r. oraz z dnia 18 marca 2024 r. – w dniu 20 maja 2024 r. pracownik DAP przekazał beneficjentowi stanowisko Rady NPRH, w którym poproszono o przekazanie m.in. wszystkich materiałów będących wynikiem projektu w terminie 14 dni od daty otrzymania powiadomienia. W dniu 3 czerwca 2024 r. beneficjent w odpowiedzi przekazał dodatkowe dokumenty, które decyzją Dyrektora Departamentu zostały przekazane na zaplanowane w lipcu posiedzenie Rady NPRH. W dniu 2 października 2024 r. ówczesny Minister Nauki zatwierdził rekomendację Rady NPRH z dnia 29-30 lipca 2024 r., która nie przyjęła raportu końcowego beneficjenta, podtrzymała decyzję o zwrocie środków, a przesłane wyjaśnienia uznała za nieprzekonywujące.

Jak wyjaśniła Dyrektor DAP, przekazanie raportu do ponownej analizy wynikało z niemożliwości pozostawienia spraw bez rozpoznania. W jej ocenie przekazanie sprawy do zaopiniowania Zespołu było zgodne z zarządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 24 maja 2022 r. powołującego Radę NPRH. Podkreśliła, że sprawa trafiła na posiedzenie Rady NPRH celem

⁹¹ Dot. DPI-WPH.92.1378.2023.KT.

⁹² Dalej: Rada NPRH.

⁹³ Dalej: beneficjent.

przedstawienia stanowiska Rady, dając możliwość Ministrowi podjęcia ostatecznej decyzji (podtrzymanie wcześniejszej decyzji albo jej zmiana). Jednocześnie w przedłożonych wyjaśnieniach z dnia 17 marca 2025 r. wskazała, że skład Rady NPRH zmienił się i stanowiska te były rozbieżne.

NIK zauważa, że – wbrew twierdzeniu Dyrektor DAP – Rada NPRH nawet po zmianie składu prezentowała takie samo stanowisko w zakresie uznania umowy za niewykonaną w całości i podtrzymała opinię o zwrocie środków w całości przez beneficjenta. Ponownie należy podkreślić, że ani umowa ani inne procedury, jak również wskazane zarządzenie, nie przewidywały możliwości odwołania się od decyzji Ministra. NIK zauważa, że wszelkie działania podejmowane w tej sprawie winny być realizowane za wiedzą i zgodą Ministra, nadto powinny być ukierunkowane na odzyskanie środków finansowych objętych decyzją o ich zwrocie.

(akta kontroli str. 4102-4611, 5205-5226)

4. Minister nie rozliczył żadnej z 293 umów zawartych w 2019 r. w ramach Programu WCN, do których Zespół doradczy przedstawił ocenę raportu końcowego. Stanowiło to naruszenie § 14 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie pomocy *de minimis* w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych”⁹⁴.

Wszystkie umowy oraz porozumienia z przedsiębiorcami w ramach ww. programu zawarte zostały w 2019 r. na łączną kwotę 33 234,3 tys. zł. Okres realizacji trzech umów upłynął z dniem 31 grudnia 2019 r., 292 umów i czterech porozumień najpóźniej z końcem 2020 r. a 185 umów realizowano w 2021 r. (najpóźniej do lipca). Ostatni Zespół doradczy zakończył działalność z dniem 31 maja 2021 r.⁹⁵ Od tego czasu Minister nie powołał nowego Zespołu, a do oceny – według danych z systemu OSF – pozostaje 970 raportów⁹⁶.

Jak wyjaśnił Dyrektor DN Zespół pracował w okresie pandemii, z tego też względu przedłużono okres realizacji części projektów, co wpłynęło na organizację pracy Zespołu i możliwość terminowego przekazania opinii. Przyjmując, że kadencja gremium zostanie przedłużona, Zespół nie przekazał Ministrowi opinii przed formalnym zakończeniem kadencji. Ponadto Dyrektor DN podał, że po zakończeniu kadencji podjęto próbę przedłużenia działalności Zespołu poprzez zmianę zarządzenia, ale dokument stracił moc obowiązującą przed sfinalizowaniem czynności proceduralnych. Kolejny skład Zespołu nie uzyskał zaś akceptacji ówczesnego kierownictwa, a w efekcie decyzja o jego utworzeniu została odroczone do czasu zakończenia oceny formalnej raportów.

W ocenie NIK brak zakreszenia ram czasowych na ocenę formalną raportów spowodował opieszałość w działaniu pracowników MNiSW dokonujących tej oceny. W efekcie nie przygotowano raportów do oceny Zespołu, co – jak wskazano w wyjaśnieniach – warunkowało jego powołanie. Tym samym

⁹⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 422.

⁹⁵ Zarządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 czerwca 2020 r. w sprawie powołania Zespołu doradczego do spraw projektów zgłoszonych w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych” powołujące Zespół na okres od dnia 10 czerwca 2020 r. do dnia 31 maja 2021 r. (Dz. Urz. MNiSW poz. 27).

⁹⁶ O statusie: „odebrany – w trakcie analizy formalnej”, „zarejestrowany – kompletny” oraz „przekazany do oceny”.

ponad 3,5 roku od zakończenia realizacji projektów żadna z zawartych w ramach programu umów nie została dotychczas rozliczona.

(akta kontroli str. 5038-5070, 5227-5230, 5283-5319)

5. Ministrowie właściwi do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w okresie 2019-2023 naruszyli art. 5 ust. 3a ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej⁹⁷ nie wydając 118 nowych zaświadczeń wskazujących wysokość faktycznie udzielonej pomocy publicznej w ramach Programu WCN po dokonaniu zwrotów środków przez beneficjentów. Zgodnie z tym przepisem w przypadku, gdy wartość faktycznie udzielonej pomocy *de minimis* jest inna niż wartość pomocy wskazana w wydanym zaświadczeniu, podmiot udzielający pomocy, w terminie 14 dni od dnia stwierdzenia tego faktu, wydaje nowe zaświadczenie, w którym wskazuje właściwą wartość pomocy oraz stwierdza utratę ważności poprzedniego zaświadczenia.

W okresie 2019-2023, 138 beneficjentów dokonało zwrotu środków na łączną kwotę 3 710,3 tys. zł. Tylko w 21 na 138 badanych przypadków Ministerstwo dokonało aktualizacji danych w SHRIMP, ale jedynie w odniesieniu do zwrotów z lat 2019-2020. Nie wydano 118 nowych zaświadczeń i nie dokonano aktualizacji danych w odniesieniu do beneficjentów, którzy dokonali zwrotu środków w okresie 2021-2023. W pięciu na 138 badanych przypadków Ministerstwo nie przekazało informacji do SHRIMP o udzieleniu pomocy *de minimis*.

Jak wyjaśnił Dyrektor DN, ostatnia aktualizacja dotycząca skorygowanej wartości pomocy *de minimis* udzielonej w ramach programu WCN została przekazana administratorowi SHRIMP 15 lipca 2020 r.

W ocenie NIK niewypełnianie przez Ministrów powyższego ustawowego obowiązku wydania nowych zaświadczeń może ograniczać możliwość uzyskania dalszej pomocy publicznej przez beneficjentów w dozwolonej przepisami wysokości.

(akta kontroli str. 5227-5230, 5283-5319, 5320-5323, 5436-5440)

6. Minister Nauki oraz kierownictwo DIR, DWM i DN nie sprawowali skutecznego nadzoru nad prawidłowym i terminowym składaniem sprawozdań z zagranicznych podróży służbowych przez podległych im pracowników, bowiem nie złożono 30 ze 199 sprawozdań z zagranicznych podróży służbowych, do złożenia których byli zobowiązani ich uczestnicy, a w odniesieniu do 167 sprawozdań aż w 145 przypadkach (86,8%) złożono je nieterminowo, co naruszało § 12 ust. 1 zarządzenia nr 19. Stosownie do tej regulacji, przedstawiciel Ministerstwa, który odbył podróż służbową, a w przypadku odbywania podróży służbowej przez więcej niż jedną osobę – przewodniczący delegacji Ministerstwa, składa sprawozdanie z tej podróży w terminie 14 dni od dnia jej zakończenia.

Sprawozdań nie złożyli pracownicy DIR (27) i DWM (3). Z opóźnieniem sprawozdania złożyli przedstawiciele kierownictwa Ministerstwa i Gabinetu Politycznego Ministra (GPM) – 14 z 24 (od 16 do 270 dni) oraz pracownicy komórek organizacyjnych: DIR – 94 ze 100 (od 16 do 357 dni), DWM – 31 z 34 (od 15 do 310 dni), DN – sześć z dziewięciu (od jednego do czterech dni). Były Minister wyjaśnił m.in., że w przypadku braku złożenia sprawozdań podejmowano interwencje mające na celu jak najszybsze ich dostarczenie.

⁹⁷ Dz. U. z 2025 r. poz. 468.

W tej sprawie Dyrektor BDG w dniu 9 sierpnia 2024 r. skierowała pismo do dyrektorów komórek organizacyjnych urzędu, przypominające o zasadach rozliczania podróży służbowych.

W wyjaśnieniach Dyrektor DIR wskazał m.in., że terminowe składanie sprawozdań ma istotne znaczenie, jednak sprawowanie nadzoru nad formalnym rozliczaniem podróży służbowych jest utrudnione z uwagi na brak systemu lub narzędzia, które wspierałoby zarówno pracowników, jak i ich przełożonych w realizacji obowiązków wynikających z regulacji wewnętrznych. Podał, że niezwłocznie po otrzymaniu wykazu zaległych sprawozdań z DWM zobligowano pracowników DIR w systemie EZD do ich złożenia w terminie do dnia 6 listopada 2024 r.

Dyrektor DWM wyjaśniła m.in., że w ramach nadzoru przypominano delegowanym o terminach składania sprawozdań w bieżącej korespondencji wewnętrznej oraz podczas zebrań wydziałów. W przypadku opóźnień podejmowano działania wyjaśniające oraz interwencyjne mające na celu jak najszybsze dostarczenie sprawozdań. Wskazała, że część opóźnień wynikała z obiektywnych przyczyn – konieczności skonsultowania treści sprawozdania z innymi członkami delegacji, nadmiernego obciążenia obowiązkami służbowymi pracowników czy nieprzewidzianych zdarzeń losowych.

Dyrektor DN wyjaśnił m.in., że § 12 ust. 1 zarządzenia nr 19 nie precyzuje sposobu liczenia terminu, w sytuacjach losowych złożenie sprawozdania w ciągu 14 dni kalendarzowych – z racji dni ustawowo wolnych i urlopów pracowników bywa niemożliwe.

W ocenie NIK, nawet uwzględnienie dni ustawowo wolnych od pracy nie uzasadnia tak znaczącego przekraczania terminu 14 dni na złożenie sprawozdań z odbytych podróży zagranicznych (w skrajnym przypadku o niemal rok). Wskazuje to na potrzebę podjęcia dodatkowych działań zmierzających do zminimalizowania ryzyka występowania nieprawidłowości w tym zakresie.

(akta kontroli str. 109-131, 390-423, 3950, 3954-3972, 4937-4949)

7. Departament Nauki przygotował proces wyłaniania likwidatora państwowej instytucji kultury będącej w nadzorze ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki z naruszeniem wewnętrznej procedury dokonywania zakupów. Zgodnie z § 2 ust. 11 zarządzenia nr 25 komórki organizacyjne Ministerstwa niezwłocznie przekazują do Wydziału Zamówień Publicznych propozycje zmian do planu, wraz z uzasadnieniem, zaakceptowane przez osoby kierujące tymi komórkami oraz członków Kierownictwa Ministerstwa nadzorujących pracę tych komórek.

W Planie zakupów wg stanu na dzień 18 czerwca 2024 r.⁹⁸ w Ministerstwie nie było postępowania zakupowego na wyłonienie likwidatora Instytutu. Przygotowana przez WZP zmiana planu na podstawie zgłoszenia Departamentu Nauki z dnia 1 lipca 2024 r. nie została podpisana przez członka kierownictwa Ministerstwa. Ponadto zgłoszenie nie zawierało uzasadnienia dokonania korekty planu zakupów Ministerstwa.

Jak wyjaśnił Dyrektor Departamentu Nauki, w fiszce z dnia 18 czerwca 2024 r. Departament ten zwrócił się do Ministra Nauki z prośbą o wyrażenie zgody na powołanie Likwidatora Instytutu wraz ze wskazaniem łącznej kwoty wynagrodzenia. Dodał również, że fiszka została zaakceptowana przez

⁹⁸ Dot. DN-WN.0779.26.2023.KW.

członka kierownictwa Ministerstwa, a następnie podpisana przez Ministra Nauki. Ponadto podkreślił, że Departament Nauki niezwłocznie przekazał do WZP propozycję zmiany w Planie zakupów.

NIK zauważa, że – wbrew ww. wyjaśnieniom – zgłoszenie do zmiany planu zakupów zostało przekazane dopiero w momencie złożenia wniosku o dokonanie zakupu, tj. 14 dni po upływie zdarzenia, co potwierdza, że proces ten został przeprowadzony z naruszeniem wewnętrznych regulacji. (akta kontroli str. 1400-1407, 2962-2984, 3076-3087, 3104-3107, 5031-5108, 5324-5345)

8. Minister NiSW nie sporządził w terminie sprawozdań z wykorzystania środków z rezerwy celowej budżetu państwa na realizację zadań związanych z przygotowaniem i sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie UE w I połowie 2025 r., co stanowiło naruszenie wytycznych wynikających z opracowanej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów procedury w zakresie uruchomienia środków z rezerwy celowej cz. 83 poz. 62 ustawy budżetowej na rok 2024. Zgodnie z cz. III *Obowiązki informacyjne* tej procedury dysponent części budżetowej zobowiązany był do sporządzenia i przekazania wszelkich informacji i wyjaśnień dotyczących wykorzystania środków z rezerwy celowej w ujęciu kwartalnym i rocznym, odpowiednio w terminie 25 dni po zakończeniu danego kwartału oraz w terminie do dnia 5 marca roku następnego.

Departament Współpracy Międzynarodowej, w odpowiedzi na pismo KPRM z dnia 10 stycznia 2025 r., w dniu 27 stycznia 2025 r. złożył za pośrednictwem poczty e-mail sprawozdanie za IV kwartał 2024 r. W dniu 30 stycznia 2025 r. KPRM przekazała uwagi, wskazując w nich m.in. potrzebę korekty w zakresie wskazanych decyzji budżetowych oraz wykonania tychże decyzji. W konsekwencji sprawozdanie za IV kwartał 2024 r. po korektach zostało przekazane do KPRM 14 lutego 2025 r. W dniu 10 marca 2025 r. DWM przekazał do KPRM sprawozdanie roczne, tj. pięć dni po terminie.

Zastępujący Dyrektora Generalnego MNiSW, w przedłożonych w dniu 20 marca 2025 r. wyjaśnieniach potwierdził nieterminowe przekazanie sprawozdań do KPRM.

NIK zwraca uwagę, że MNiSW jest zobowiązane nie tylko do prawidłowego wydatkowania środków przeznaczonych na zadania związane z przygotowaniem i sprawowaniem przewodnictwa Polski w Radzie UE w I połowie 2025 r., ale także do dotrzymywania terminów przygotowywania sprawozdań z wykorzystania tych środków.

(akta kontroli str. 5071-5108)

9. W MNiSW nie przeprowadzono w 2024 r. wartościowania stanowisk pracy w służbie cywilnej, w tym wartościowania stanowiska pracy Dyrektora Generalnego. Zgodnie z art. 84 ustawy o służbie cywilnej stanowiska pracy w korpusie służby cywilnej podlegają opisowi i wartościowaniu. Z § 15 ust. 4 zarządzenia Nr 1 Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2011 r. w sprawie zasad dokonywania opisów i wartościowania stanowisk pracy w służbie cywilnej⁹⁹ wynika, że przeprowadzenie wartościowania wyższych stanowisk w służbie cywilnej w urzędzie, z wyłączeniem stanowiska dyrektora generalnego urzędu, następuje niezwłocznie po zatwierdzeniu wyniku wartościowania stanowiska dyrektora generalnego tego urzędu.

⁹⁹ MP Nr 5 poz. 61, ze zm., dalej: zarządzenie w sprawie opisu stanowiska pracy.

W MNiSW, tj. w jednostce, która powstała z dniem 1 stycznia 2024 r. nie przeprowadzono powyższego działania. Jak wyjaśniła Dyrektorka Biura Dyrektora Generalnego w związku z powstaniem MNiSW i wynikającymi z powyższego zmianami organizacyjnymi, w tym koniecznością opisaną na nowo wszystkich stanowisk pracy, a ponadto w związku z planowaną aktualizacją narzędzi zarządzania zasobami ludzkimi, w tym zmianą zasad opisywania stanowisk pracy, o której wspomina się przy okazji różnych spotkań w ramach służby cywilnej, nie podjęto w MNiSW procesu wartościowania stanowisk pracy do czasu opracowania nowych regulacji obowiązujących w służbie cywilnej.

Zdaniem NIK nie sposób uwzględnić powyższe wyjaśnienia, zarówno bowiem faktycznie przeprowadzone, jak i dopiero projektowane zmiany organizacyjne nie mogą stanowić usprawiedliwienia dla nieprzestrzegania obowiązujących przepisów.

(akta kontroli str. 4937-4943, 4951-5030)

10. Dyrektorzy ośmiu spośród 11 komórek merytorycznych, tworzących strukturę organizacyjną MNiSW, przekazali Dyrektorowi Generalnemu Ministerstwa projekty wewnętrznych regulaminów organizacyjnych do zatwierdzenia z przekroczeniem wyznaczonego terminu, co stanowiło naruszenie § 2 ust. 1 zarządzenia Ministra Nauki. Stosownie do tej regulacji dyrektorzy komórek organizacyjnych MNiSW, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie zarządzenia, winni byli przedłożyć do zatwierdzenia Dyrektorowi Generalnemu Ministerstwa projekty regulaminów wewnętrznych kierowanych przez siebie komórek. Zarządzenie weszło w życie w dniu 11 stycznia 2024 r., tym samym termin upływał z dniem 10 lutego 2024 r.

Projekty regulaminów, po uzgodnieniach z Departamentem Prawnym, przekazano w terminie od 34 do 97 dni od dnia wejścia w życie zarządzenia Ministra Nauki. Przekroczenie terminu w przypadku poszczególnych komórek organizacyjnych wynosiło odpowiednio: BDG i BM – trzy dni; DKA – pięć dni; DWM – 67 dni; DBF, DIR i DPI – 78 dni, DAP – 96 dni¹⁰⁰.

Dyrektorzy wszystkich ww. komórek organizacyjnych odnieśli się do okoliczności, które miały wpływ na przedłożenie Dyrektorowi Generalnemu MNiSW projektów regulaminów wewnętrznych do zatwierdzenia z opóźnieniem. Jako główną przyczynę wskazano konieczność podjęcia niezbędnych działań związanych z utworzeniem z dniem 1 stycznia 2024 r. MNiSW. Powołano się także na wprowadzenie zarządzeń Ministra Nauki z dnia 1 lutego 2024 r. i 3 kwietnia 2024 r. zmieniających zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, czego konsekwencją były zmiany zakresu działań poszczególnych departamentów. Wskazano również na konieczność konsultacji wewnętrznych, w tym z Departamentem Prawnym, oraz na fakt, że w dniu 10 lutego 2024 r., w którym upływał termin złożenia projektów, nie wszyscy pełnili funkcje dyrektorów komórek organizacyjnych Ministerstwa (DIR, DAP).

NIK zauważyła, że żadna z ww. aktualizacji zarządzenia Ministra Nauki nie dotyczyła zmiany terminu przekazywania Dyrektorowi Generalnemu MNiSW

¹⁰⁰ W związku z tym, że termin upływał w sobotę 10 lutego 2024 r., ostateczny termin przekazania projektów upływał w poniedziałek 12 lutego 2024 r.

projektów regulaminów wewnętrznych do zatwierdzenia przez komórki organizacyjne Ministerstwa.

(akta kontroli str. 5118-5176)

11. W Rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach za 2024 r., które Minister przekazał Prezesowi UZP, uwzględniono postępowanie BDG-WZP.261.10.2024 na „Zakup systemu do zarządzania informacjami i zdarzeniami bezpieczeństwa”, w ramach którego nie udzielono zamówienia publicznego, co stanowiło naruszenie § 1 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach, jego wzoru, sposobu przekazywania i trybu jego korygowania¹⁰¹. Z przepisu wynika, że w przypadku zamówień klasycznych o wartości mniejszej niż progi unijne, z wyłączeniem zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi, sprawozdanie winno zawierać m.in. liczbę postępowań zakończonych udzieleniem zamówienia albo zawarciem umowy ramowej.

W części II ww. sprawozdania, w kolumnie odnoszącej się do dostaw udzielonych w trybie podstawowym (art. 275 pkt 1 ustawy Pzp), wskazano trzy postępowania zakończone udzieleniem zamówienia o łącznej wartości 823170,20 zł, pomimo że w *Rejestrze postępowań w 2024 r.*¹⁰² wykazano dwa takie postępowania, a trzecie nr BDG-WZP.261.10.2024 zostało unieważnione.

Dyrektor BDG w wyjaśnieniach wskazała, że z ww. rejestru wynika, że w 2024 r. były przeprowadzone trzy postępowania odnoszące się do dostaw w trybie podstawowym, z czego jedno postępowanie zostało unieważnione. Wskazała, że łączna wartość 823 170,20 zł dotyczy dwóch postępowań, w ramach których zawarto umowy.

NIK zwraca uwagę, że na podstawie art. 7 pkt 25 ustawy Pzp przez udzielenie zamówienia należy rozumieć zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego. Tym samym skoro jedno postępowanie unieważniono, nie mogło zostać ujęte w sprawozdaniu z uwagi na fakt, iż nie doszło do zawarcia umowy.

(akta kontroli str. 3189-3235)

12. W Biurze Dyrektora Generalnego nie ewidencjonowano, a w konsekwencji nie egzekwowano rzetelnego wywiązania się przez zleceniobiorcę z zobowiązania określonego w § 2 ust. 12 umowy nr MNiSW/2024/BDG/1BDG z dnia 31 stycznia 2024 r., dotyczącej doradztwa prawnego z zakresu działania BDG, w ramach której wydatkowano środki w wysokości 61,9 tys. zł. Stosownie do tego postanowienia umowy zleceniobiorca zobowiązał się do odbywania dwóch stałych dyżurów w siedzibie Ministerstwa, dwa razy w tygodniu w godz. 9.00-14.00, z zastrzeżeniem ust. 13, zgodnie z którym w wypadkach losowych zleceniodawca mógł zwolnić zleceniobiorcę od wymogu pełnienia dyżurów i ustalić inny sposób świadczenia usługi w tym czasie.

Okres obowiązywania umowy od 1 stycznia 2024 r. do dnia 30 czerwca 2024 r. obejmował 26 tygodni po 10 godzin, czyli 260 godzin w ramach

¹⁰¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 2463.

¹⁰² Według stanu na 20 stycznia 2025 r.

52 stałych dyżurów. Zleceniobiorca zrealizował łącznie 49 dyżurów w wymiarze 196 godzin i 15 min¹⁰³.

Dyrektor BDG wyjaśniła m.in., że umowa nie statuowała obowiązku monitorowania odbywania stałych dyżurów w siedzibie zleceniodawcy, stąd też nie prowadzono ewidencji dyżurów w ramach tej umowy. Wskazała również, iż zgodnie z § 1 ust. 2 umowy, zakres czynności wykonywanych przez Zleceniobiorcę obejmował między innymi reprezentowanie Ministerstwa przed Sądami arbitrażowymi, powszechnymi lub administracyjnymi, co mogło zostać uznane na poczet godzin dyżurowych związanych z realizacją zadań wynikających z umowy. Przy czym Biuro Dyrektora Generalnego nie dysponuje dokumentacją w tej sprawie. Nie można również wykluczyć sytuacji, w której odbywanie stałych dyżurów w siedzibie Ministerstwa miało miejsce bez odbicia karty. To oznacza, że raport z bazy danych Systemu Kontroli Dostępu, dotyczący Zleceniobiorcy, nie może zostać uznany za miarodajny.

NIK zauważa, iż postanowienia § 2 ust. 13 umowy wskazują, że tylko w sytuacjach losowych zleceniobiorca mógł być zwolniony z pełnienia dyżurów. Również nie ma uzasadnienia podważanie miarodajności raportu z bazy danych Systemu Kontroli Dostępu w sytuacji, gdy BDG nie prowadziło ewidencji dyżurów i nie dokumentowało reprezentowania Ministerstwa przed sądami arbitrażowymi, powszechnymi lub administracyjnymi przez zleceniobiorcę, które jedynie prawdopodobnie mogło być zaliczone na poczet pełnionych godzin w ramach stałych dyżurów. Powyższe świadczy o braku wystarczającego nadzoru Dyrektora BDG nad prawidłową realizacją postanowień umowy.

(akta kontroli str. 3345-3418, 4869-4882)

13. Trzy komórki organizacyjne Ministerstwa¹⁰⁴ nierzetelnie przygotowywały zgłoszenia dotyczące aktualizacji Planu postępowań i Planu zakupów, które WZP uwzględnił w kolejnych wersjach ww. planów, co naruszało postanowienia wewnętrznej procedury dotyczące organizacji udzielania zamówień publicznych i dokonywania zakupów określone w § 2 ust. 11 zarządzeń nr 25 i 28. Zgodnie z tą regulacją komórki organizacyjne Ministerstwa były zobowiązane do niezwłocznego przekazywania do WZP propozycji zmian do ww. planów wraz z uzasadnieniem i akceptacją zarówno osób kierujących komórkami organizacyjnymi, jak i członków Kierownictwa Ministerstwa nadzorujących pracę tych komórek.

a. Wydział Infrastruktury Informatycznej funkcjonujący w BDG, złożył do WZP pięć zgłoszeń bez uzasadnienia¹⁰⁵. Na ich podstawie WZP wprowadził zmiany w sześciu z 12 aktualizacji Planu postępowań, które skutkowały wzrostem zaplanowanych wydatków łącznie o 1 613,6 tys. zł.

Zastępca Dyrektora BDG, który akceptował zgłoszenia Wydziału Infrastruktury Informatycznej wyjaśnił, że złożone informacje o zmianach do

¹⁰³ Na podstawie przekazanego do kontroli w dniu 20 marca 2025 r. raportu z bazy danych Systemu Kontroli Dostępu MNiSW – w styczniu 2024 r. jeden dyżur – 17 minut, w lutym 2024 r. osiem dyżurów – 45 godz. i 36 min., w marcu 2024 r. osiem dyżurów – 30 godz. 45 min., w kwietniu 11 dyżurów – 39 godz. 55 min., w maju osiem dyżurów – 30 godz. 36 min. i w czerwcu 2024 r. 13 dyżurów – 49 godz. 6 min.

¹⁰⁴ BM, BDG, DAP.

¹⁰⁵ Na podstawie zgłoszeń z: 15 lipca 2024 r., 21 sierpnia 2024 r., 4 września 2024 r., 3 i 22 października 2024 r., WII w BDG dokonał korekt wersji: nr 6 – pozycje 2.2.1, 2.2.5 i 2.2.6, nr 7 – pozycja 2.2.6, nr 8 – pozycje 2.2.5 i 2.2.6, nr 10 – pozycja 1.2.2, nr 12 – pozycja nr 2.2.10, nr 13 – pozycja 2.2.10.

Planu postępowań były traktowane przez WZP jako uzasadnienie. Natomiast dyrektor BDG udzieliła wyjaśnień, że „na etapie planowania postępowań Plan wyrażał jedynie mniej lub bardziej precyzyjny zamysł odnośnie do udzielenia w przyszłości zamówień publicznych. Tym samym nie było możliwości bardzo dokładnego przewidzenia szczegółowych parametrów zamówień”.

b. BM, DAP i trzy wydziały BDG złożyły do WZP łącznie 16 zgłoszeń bez uzasadnienia¹⁰⁶. Na ich podstawie WZP dokonał zmian w 10 z 12 zbadanych wersjach zaktualizowanego Planu zakupów¹⁰⁷. Działania takie były niezgodne z przywołanym powyżej § 2 ust. 11 ww. zarządzeń, a w konsekwencji naruszały również § 5 ust. 4 zarządzenia nr 25 oraz § 15 ust. 4 zarządzenia nr 28, zgodnie z którymi zakupy w MNiSW powinny być dokonywane m.in. w sposób gospodarny i celowy. Wprowadzanie zmian do Planu zakupów bez uzasadnienia, które skutkowały wzrostem zaplanowanych wydatków łącznie o 1 483,8 tys. zł, utrudniało zweryfikowanie celowości tych zakupów.

Zastępca Dyrektora BM w wyjaśnieniach potwierdziła, iż każda korekta do planu zamówień publicznych wymaga uzasadnienia. Wskazała jednocześnie, że jednak w praktyce uzasadnienie to jest omawiane bezpośrednio z Ministrem, który nadzoruje BM i ostatecznie zatwierdza zmiany. Dzięki temu ma pełną wiedzę na temat powodów wprowadzanych zmian, co czyni dodatkowe, pisemne uzasadnienie zbędnym w dokumentacji.

Dyrektor DAP wyjaśniła, że w przypadku pozycji zgłoszonych do planu zakupów uzasadnieniem korekty była decyzja Kierownictwa MNiSW, potwierdzona akceptacją Członka Kierownictwa MNiSW nadzorującego DAP. Powielanie tego uzasadnienia w dodatkowej formie, miałoby wyłącznie charakter techniczny i nie wnosiłoby niczego nowego do przedmiotu sprawy.

Dyrektor BDG w złożonych wyjaśnieniach wskazała m.in., że „na potrzeby Planu zakupów uzasadnienie przesłane przez komórki merytoryczne jest wystarczające, albowiem zawiera informacje jakiego typu jest to zmiana (np. dodanie pozycji, zmiana nazwy). Zarządzenie w sprawie dokonywania zamówień nie definiuje jak obszerne ma być uzasadnienie i co konkretnie ma zawierać. Planowanie wydatków publicznych odbywa się na poziomie właściwych merytorycznie komórek organizacyjnych, natomiast zgoda na ich realizację odbywa się w drodze uzyskania zatwierdzenia przez Kierownictwo Ministerstwa. Tym samym informacje przekazywane przez komórki organizacyjne o zmianach do Planu zakupów są traktowane jako uzasadnienie realizacji potrzeb, wykonywanych w ramach swoich zadań”.

NIK zauważa, że badane w ramach kontroli propozycje zmian do planów postępowań i zakupów, zgłoszone przez BM, DAP i trzy wydziały BDG, w ogóle nie zawierały uzasadnienia, które należało wskazywać w zgłoszeniach, zaś sama propozycja zmiany nie stanowiła uzasadnienia.

¹⁰⁶ BM – sześć zgłoszeń (korekty nr: 1, 11, 16, 22, 27 i 34), WII w BDG – trzy zgłoszenia (korekty nr: 1, 9 i 16), Wydział Administracyjno-Techniczny (dalej: WAT) w BDG – trzy zgłoszenia (korekty nr: 5, 9 i 27), DAP – trzy zgłoszenia (korekty nr: 11, 29 i 34) oraz Wydział Zarządzania Zasobami Ludzkimi w BDG – jedno zgłoszenie (korekta nr 27).

¹⁰⁷ Korekty: nr 1 – zatwierdzenie 8 marca 2024 r., nr 5 – zatwierdzenie 12 kwietnia 2024 r., nr 9 – zatwierdzenie 28 maja 2024 r., nr 11 – zatwierdzenie 20 czerwca 2024 r., nr 13 – zatwierdzenie 7 lipca 2024 r., nr 16 – zatwierdzenie 19 lipca 2024 r., nr 22 – zatwierdzenie 16 września 2024 r., nr 27 – zatwierdzenie 30 października 2024 r., nr 29 – zatwierdzenie 18 listopada 2024 r., nr 34 – zatwierdzenie 3 grudnia 2024 r.

Tym samym dokumenty te zostały przygotowane bez dochowania należytej staranności.

(akta kontroli str. 2962-3006, 3049-3188)

14. Biuro Ministra, które udzieliło zamówienia publicznego na dostawę materiałów promocyjnych typu gadżety, przekazało do WZP informację o wykonaniu umowy nr MNiSW/2024/BDG/273 trzy dni robocze po terminie, co stanowiło naruszenie § 23 ust. 4 zarządzenia nr 28. Zgodnie z tą regulacją w przypadku umów w postępowaniach o udzielenie zamówienia, wnioskodawca przekazuje informację do WZP w terminie pięciu dni roboczych od dnia uznania umowy za wykonaną.

Umowę uznano za wykonaną w dniu 6 grudnia 2024 r., tym samym termin przekazania informacji upływał 13 grudnia 2024 r. BM sporządziło i zatwierdziło informację w dniu jej przekazania do WZP, tj. 18 grudnia 2024 r.

Zastępca Dyrektora BM, która zatwierdziła informację o wykonaniu umowy, wyjaśniła, że trzydniowe przesunięcie w sporządzeniu dokumentu wynikało z nieprawidłowego zinterpretowania momentu zakończenia realizacji umowy. Wskazała jednocześnie, że opóźnienie miało charakter formalny i nie wpłynęło na prawidłowość realizacji zamówienia, rozliczenie środków publicznych oraz interes zamawiającego.

NIK zauważa, że przytoczone wyjaśnienia potwierdzają zaistniałą nieprawidłowość i wskazują jedynie na przyczyny jej powstania. Nie zmienia to faktu, że komórki organizacyjne MNiSW są zobowiązane do przestrzegania wewnętrznych regulacji.

(akta kontroli str. 2962-3006, 3288-3344)

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej zaplanowano wydatki budżetu środków europejskich w części 28 w wysokości 42 224 tys. zł. Kwota ta została zwiększona środkami z rezerw celowych budżetu środków europejskich (poz. 98 i poz. 99) w wysokości łącznie 193 052,1 tys. zł. Ponadto Minister Finansów dokonał przesunięcia środków z cz. 34 – Rozwój regionalny w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 w wysokości 99 202 tys. zł.

Plan po zmianach wyniósł 334 478,1 tys. zł. Zrealizowane wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 229 819,5 tys. zł, tj. 68,7% planu po zmianach.

Wydatki w ramach budżetu środków europejskich poniesiono w dwóch działach: 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka: 228 201,6 tys. zł, zaś w dziale 750 – Administracja publiczna: 1 617,9 tys. zł.

W dziale 730 wydatki poniesiono w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027: 111 065,3 tys. zł oraz w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027: 117 136,3 tys. zł. W urzędzie obsługującym Ministra wydatki poniesiono jedynie w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027.

Badaniem objęto trzy decyzje wprowadzające zmiany w budżecie środków europejskich w cz. 28 na łączną kwotę 193 052,1 tys. zł, tj.:

- na kwotę 101 000 tys. zł¹⁰⁸ – środki przeznaczone dla beneficjentów Priorytetów I, II i III Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej

¹⁰⁸ Poz. 98.

Gospodarki 2021-2027 wyłonionych w trybie konkurencyjnym, dla jednostki realizującej, tj. Narodowego Centrum Badań i Rozwoju – Instytucji Pośredniczącej,

- na kwotę 92 000 tys. zł¹⁰⁹ – środki przeznaczone na wypłatę transz dofinansowania dla beneficjentów działania FERS 01.05 *Umiejętności w szkolnictwie wyższym* oraz działania FERS 03.01 *Dostępność szkolnictwa wyższego*, realizujących projekty wyłonione w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, dla jednostki realizującej, tj. Narodowego Centrum Badań i Rozwoju,
- na kwotę 52,1 tys. zł¹¹⁰ – na uzupełnienie wynagrodzeń pracowników MNiSW w związku z realizacją projektów pn. *Wsparcie studentów w zakresie podniesienia ich kompetencji i umiejętności* oraz *Wzmacnianie kompetencji merytorycznych i zarządczych kadry instytucji przedstawicielskich środowiska szkolnictwa wyższego i nauki* w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 w związku ze średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej ustalonym w ustawie budżetowej na 2024 r.

Środki z poz. 98 zostały przekazane jednostce realizującej. Z otrzymanych w ramach poz. 99 środków MNiSW wydatkowało 49,6 tys. zł. Środki wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem, a kwota 2,5 tys. zł została zwrócona do Ministerstwa Finansów.

(akta kontroli str. 2898, 5346-5355)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Stwierdzone nieprawidłowości ze względu na niewielki wymiar finansowy nie miały istotnego wpływu na ocenę wydatkowania środków budżetu państwa w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

3.1 Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2024 r. przez dysponenta części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka oraz sprawozdań jednostkowych MNiSW:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),

¹⁰⁹ Poz. 98.

¹¹⁰ Poz. 99.

- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2024 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne roczne zostały sporządzone przez dysponenta części 28 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 73-77, 484-520, 4036-4072)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

Część 67 – Polska Akademia Nauk

1. Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na rok 2024 nie zaplanowano dochodów budżetowych dla części 67 – Polska Akademia Nauk. Zrealizowane dochody wyniosły 937,1 tys. zł i w porównaniu do 2023 r. były wyższe o 380,9 tys. zł. W strukturze dochodów największy udział stanowiły wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności¹¹¹ (83,8% dochodów ogółem w tej części). Według stanu na 31 grudnia 2024 r. nie wystąpiły należności pozostałe do zapłaty.

(akta kontroli str. 3979-3981, 4031)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na 2024 r. wydatki w części 67 zaplanowano w wysokości 122 083 tys. zł. Wydatki ujęto w dziale 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka w rozdziałach: 73010 Działalność organów i korporacji uczonych PAN – 18 522 tys. zł, 73011 Działalność pomocniczych jednostek naukowych i innych jednostek organizacyjnych PAN – 56 157 tys. zł, 73095 Pozostała działalność – 47 404 tys. zł.

Wskutek dokonanych zmian w trakcie roku budżetowego¹¹² wydatki ogółem uległy zwiększeniu do wysokości 122 203 tys. zł.

¹¹¹ Współfinansowanie programów realizowanych ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej.

¹¹² Decyzją Ministra Nauki z dnia 9 lipca 2024 r. przeniesiono z cz. 28 środki w wysokości 120 tys. zł z przeznaczeniem dla Instytutu Geofizyki PAN w celu wsparcia finansowego dla organizacji w Polsce sekretariatu Prezesa Zarządu Europejskiej Federacji Akademii Nauk (ALLEA).

Zrealizowane wydatki wyniosły 120 721,8 tys. zł, tj. 98,8% planu po zmianach. W porównaniu do 2023 r. były one wyższe o 9,8%.

(akta kontroli str. 3982-3983, 4032)

Łącznie na dotację podmiotową zaplanowano po zmianach 113 364,8 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 112 970,1 tys. zł.

Środki te przeznaczone zostały na:

- finansowanie: wynagrodzeń kierownictwa PAN, uposażeń członków PAN, organizacji Zgromadzeń Ogólnych PAN i posiedzeń Prezydium, działalności Prezesa, Wiceprezesów, Kanclerza i zespołów doradczych, działalności pięciu wydziałów PAN, komitetów, ośmiu oddziałów PAN, działalności Komisji do Spraw Etyki w Nauce i Komisji Rewizyjnej oraz działalności Akademii Młodych Uczonych (rozdział 73010) – 18 367 tys. zł, tj. na poziomie wyższym od wykonania w 2023 r. o 1 032,8 tys. zł;
- finansowanie działalności jednostek organizacyjnych Akademii, rozdział 73011 – 49 604,4 tys. zł, tj. na poziomie niższym od wykonania w 2023 r. o 7 771,5 tys. zł;
- finansowanie działalności Kancelarii PAN, wyodrębnionych zadań z zakresu upowszechniania i promocji działalności naukowej, programu stypendialnego PASIFIC, współpracę naukową z zagranicą, działalności dwóch instytutów międzynarodowych (na bieżącą eksploatację budynków oraz koszty utrzymania administracji i obsługi technicznej) – rozdział 73095 – 44 998,7 tys. zł, tj. na poziomie wyższym od wykonania w 2023 r. o 6 554,3 tys. zł.

Wielkość dotacji celowych po zmianach wynosiła 8 838,1 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 7 751,7 tys. zł. Środki wydatkowano na: zadania i zakupy inwestycyjne, program PASIFIC, finansowanie zadań związanych z kształceniem w szkołach doktorskich prowadzonych lub współprowadzonych przez instytuty PAN.

U dysponenta części 67 – Polska Akademia Nauk kontrolą objęto 89,3% zrealizowanych wydatków na dotacje celowe. Dysponent części 67 przekazywał środki w wysokości zgodnej z planem i terminowo. Dotacja została wykorzystana na zadania inwestycyjne określone w umowie, a niewykorzystane środki zostały zwrócone. Minister NiSW terminowo rozliczył dotację.

(akta kontroli str. 3984-4026)

Zobowiązania w części 67 na koniec 2024 r. nie wystąpiły.

(akta kontroli str. 4032)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Wydatki ponoszone były w kwotach wynikających z zatwierdzonego planu finansowego po zmianach na zadania służące realizacji celów PAN.

3. Sprawozdawczość

3.1 Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2024 r. przez dysponenta części 67 – Polska Akademia Nauk:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

(akta kontroli str. 4027-4035)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

OBSZAR

V. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK przedstawia następujące wnioski kierowane do Ministra NiSW:

Wnioski

1. Wprowadzenie do zawieranych z beneficjentami umów obowiązku udzielania Ministerstwu informacji o oprocentowaniu wyodrębnionych rachunków bankowych, na które MNiSW przekazuje środki finansowe.
2. Zatwierdzanie przez Ministra raportów z rozliczenia środków finansowych w terminach wskazanych w art. 380 ustawy Pswn.
3. Wyegzekwowanie od beneficjenta umowy nr 0206/NPRH5/H11/84/2017 zwrotu środków wraz należnymi odsetkami.
4. Podjęcie działań zmierzających do pełnego rozliczenia umów, wydania niezbędnych zaświadczeń oraz zaktualizowania bazy danych w SHRIMP w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych”.
5. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających skuteczny nadzór nad przestrzeganiem wewnętrznych uregulowań dotyczących terminowości przygotowywania regulaminów organizacyjnych, sprawozdawczości z zagranicznych podróży służbowych, a także udzielania zamówień publicznych i dokonywania zakupów.
6. Przygotowywanie sprawozdań z rozliczania zadań związanych z przygotowaniem i sprawowaniem prezydencji Polski w Radzie UE w I połowie 2025 r. zgodnie z wytycznymi określonymi przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.
7. Przeprowadzenie w MNiSW wartościowania stanowisk pracy w służbie cywilnej.
8. Przekazanie do Prezesa UZP skorygowanego rocznego sprawozdania o udzielonych zamówieniach za 2024 r.
9. Egzekwowanie przez Biuro Dyrektora Generalnego rzetelnego wywiązywania się zleceniobiorcy ze wszystkich warunków określonych w zawieranych umowach na doradztwo prawne.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹¹³ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 14 kwietnia 2025 r.

Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

Piotr Miklis

/podpisano elektronicznie/

Zmian w wystąpieniu dokonał:

Sławomir Żyła, p.o. Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

/podpisano elektronicznie/

¹¹³ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego na adres do doręczeń elektronicznych NIK. W przypadku zaś doręczania przesyłki listowej z zastrzeżeniami przez operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia.